

Årsrapport 2024

Årsrapport 2024

Fair Play Bygg Oslo og omegn

Tekst og redaksjon: Lars Mamen

Design og ombrekking: Carsten Høgenhoff

Foto: Forside og illustrasjonsfoto s. 30, 38, 42, 44 og 46 Erik Hansen Studio,
og s. 8, 20, 24 Håvard Sæbø

Illustrasjonsfoto er ikke knyttet til sakene som omtales i artiklene

Papir: 250 gr. Edixion offset & 100 gr. Edixion offset

Trykk: BK Grafisk AS

Stiftelsen LO Media

Innhold

Identitet	2
Partssamarbeid som verktøy for å bekjempe kriminalitet	4
2024 i tall og statistikk	6
Fair Play Bygg Oslo og omegns organisasjon	10
Registermanipulasjon gir enormt utbytte	12
Kriminelle nettverk bak kredittbedrageriene	14
Kriminelle aktører blir synlige i bygg- og anleggsbransjen	16
Samarbeidet med Fair Play er uvurderlig – intervju med Pål Ramm, kredittsjef i Løvenskiold Maxbo	21
Mennesker som handelsvare	26
Det er vanskelig å få rett når man har rett – intervju med professor i rettsvitenskap Marte Kjørven, UiO	28
Hamid – en moderne heltehistorie	31
Telekom – samfunnsnyttig infrastruktur	34
A-krim blir stadig mer «proff» – intervju med Gro Smogeli, leder for a-krimsentret i Oslo	45
Medlemmer og støttemedlemmer	47
Nyttige lenker	48
 <i>Case 1–7 er utdrag fra våre varsler:</i>	
 Case 1: Svindler går konkurs	11
Case 2: Selskapet som vart stole	18
Case 3: Fredrikstadpub med suksess i byggenæringen	23
Case 4: Gatekjøkenet som vart byggjefirma	25
Case 5: Bøter til el-installerer	37
Case 6: Huseieren svindles – sportsbilen forsvinner	39
Case 7: Lønstjuveri og kriminalitet i godkjend lærebedrift	43

Identitet

Av Lars Mamen, dagleg leiar i Fair Play Bygg Oslo og omegn

Kven vi er, er ikkje alltid det same som kva samfunnet oppfattar. Dårleg samsvar mellom kva vi meiner om oss sjølv og kva andre ser, fører til problem og tillitskrise. Dette er viktig for personar, men også for organisasjonar, etatar og samfunn. Fair Play Bygg Oslo og omegn har i 2024 sett nærmare på problema som oppstår når det er misforhold mellom kva samfunnet ser, og kva folk erfarer.

«Stråmenn» er eit omgrep vi har brukt mykje i år. Stråmannen er ein person som står med formelle roller i eit selskap eller i ein transaksjon. Samfunnet ser stråmannen, men ikkje bakmannen. Stråmannen får skylda og bakmannen går fri. Det opplevde Hamid Norouzi (sjå s. 31, samt s. 21 i Årsrapport 2023). Han vart oppført som innehavar av eit føretak som vart brukt til a-krim av ein bakmann Hamid stolte på. Samfunnet såg Hamids namn i registeret og retta krav mot Hamid for kriminalitet utført av bakmannen. Dette førte til at Hamid fekk stor gjeld og store personlege problem. Det er mange som Hamid, personar som er oppført i ulike roller i Brønnøysundregisterne og som blir brukt av kyniske bakmenn.

Nokon blir også oppførde som lønsmottakarar i bedrifter. Det blir rapportert fiktiv løn som aldri blir utbetalt. Organiserte kriminelle har skaffa seg tilgang på BankID til desse digitale slavane, fiktiv løn kan brukast til banklån og gode frå velferdsstaten som sjukeløn, trygd eller andre

ytingar. Fair Play Bygg Oslo og omegn ser at organiserte kriminelle hentar ut enorme summer på lønstjuveri, bankbedrageri og velferds kriminalitet. Ved å kombinere dette

med ID-tjuveri unngår ansvarlege straff. Eit miljø vi følgjer har truleg skaffa utbytte på tresifra millionbeløp over dei siste åra.

«Noreg er ein rettsstat» og «norsk arbeidsliv er verdas beste» er typisk norsk sjølvbilete, så sjølv-sagte at vi ikkje eingong reflekterer over dette når vi blir utfordra på kva det er å vera «norsk». Men dette sjølvbilete er det ikkje alle som deler. I ein rettsstat er «alle like for lova» og kriminalitet blir slått ned på uavhengig av om du har adresse på Skaugum eller er bustadlaus. Men kriminalitet i Noreg blir behandla ulikt, også dei som blir råka av kriminaliteten. Dette er særleg tydeleg for dei som blir råka av kriminaliteten i arbeidslivet. Arbeidstakarar som blir utnytta i lønstjuveri, til grov utnytting, utsette for vald og trugsmål, pressa til å gje frå seg ID-en eller arbeider under livsfarlege arbeidsforhold får lite vern

Lars Mamen

”

Må vi justere det norske sjølvbilete, eller bør vi heller justere rettsstaten og arbeidslivet?

“

av rettsstaten. Må vi justere det norske sjølvbilete, eller bør vi heller justere rettsstaten og arbeidslivet?

Framleis er kategorien «lønstjuveri» ein av dei største kategoriane for Fair Play Bygg Oslo og omheng når vi leser statistikken på side 6. Men vi reknar med at det er element av lønstjuveri i heile 35 % av sakene vi leverer. Det kan vera mange arbeidstakarar per sak og typisk tapt løn er 70 000–100 000 kr. Om vi reknar fire arbeidstakarar per sak utgjer dette 35–40 millionar kroner i tapt løn i sakene Fair Play Bygg Oslo og omegn har varsla om i 2024. Sidan lova om lønstjuveri vart innført i 2022 er det berre éin arbeidsgivar som er dømd for dette (pr. årsskifte 2024–25). Det er opprørande for mange som blir utsette for lønstjuveri. Resultatet er manglande tillit til rettsstaten, færre som melder lønstjuveri til politiet og kanskje færre som vel å arbeide i byggebransjen i Noreg.

Endå verre stilt er dei menneskja som blir utnytta gjennom ID-tjuveri. Også desse opplev at sakene blir lagt bort av politiet. Fair Play Bygg kjenner til fleire personar som er blitt påført stor personleg gjeld. Å erkjenne problemet, dernest å forstå og analysere denne særigne type kriminalitet er naudsynt for å redusere problemet. Det er på tide å spørje om dagens strategi mot a-krim er effektiv nok, og om tiltaka er treffsikre. Førebygging er bra, men straff er også naudsynt for å stanse dei kriminelle. Eit tiltak Fair Play Bygg ser fram til er større satsing på inndraging av

kriminelt utbytte. A-krim er profittmotivert og inndring av ulovleg profitt vil redusere kriminaliteten.

Likskap for lova, demokrati på arbeidsplassen, jobbsikkerheit, vern mot diskriminering, vern av personleg ID-dokument og inntekt, rett løn og vern mot slaveliknande forhold i arbeidslivet – alt dette er ein del av rettsstaten. Vi tar det som sjølvsegte verdiar i Noreg, men ikkje alle har det slik ute i verda, og diverre ikkje alle i Noreg heller.

Vi i Fair Play Bygg meiner både rettsstaten og arbeidslivet er verd å kjempe for. Rettstryggleik og den norske modellen skal gjelde alle som arbeider i Noreg.

Noreg rustar opp militært og beredskapsmessig for å forsvare territorium, infrastruktur og «våre verdiar». Det er på tide å mobilisere for å forsvare eit tillitsbasert, velfungerande arbeidsliv.

maleren

Generalforsamling i MLF

AVKRIMINALISERT ARBEIDSLIVSKRIMINALITET: Daglig leder Lars Mamen og fagansvarlig Hanne Kjemprud fra Fair Play Bygg tegnet et dystert bilde av kriminaliteten som truer seriositeten i byggebransjen. Ivar Kvistum

Fair Play Bygg: Fritt fram for kriminalitet

Flere former for økonomisk kriminalitet er i praksis avkriminalisert i Norge fordi det ikke har noen konsekvenser å bryte loven, advarer Fair Play Bygg.

Ivar Kvistum

Maleren
2. desember 2024

Partssamarbeid som verktøy for å bekjempe kriminalitet

Av Gerd Liv Valla, styreleder i Fair Play Bygg Oslo og omegn

Den «norske modellen» trekkes ofte fram som en kvalitet ved samfunnet vårt. Betegnelsen brukes vidt og bredt; i sin opprinnelige form betegner den samarbeidet mellom arbeidslivets parter slik det utviklet seg etter Hovedavtalen i 1935, også kalt arbeidslivets grunnlov.

Og takket være sterke organisasjoner på både arbeidstaker- og arbeidsgiversiden, et utstrakt samarbeid mellom disse og i stor utstrekning også med myndighetene gjennom trepartssamarbeidet, har vi i Norge et arbeidsliv vi i stort kan være stolte av.

Det betyr ikke at alt er perfekt, slett ikke, men i enkelte områder er det ikke bare «uperfekt», det er rett og slett kriminelle forhold.

Den rapporten du nå holder i hånden er i så måte opprørende lesning.

Personlig har jeg vært så heldig å fått jobbe for det gode arbeidsliv i største delen av mitt yrkesliv. Min første befatning med byggebransjen var da jeg på Statsministerens kontor i 1990 fikk ansvaret for å se på mulige tiltak mot kontraktørvirksomheten, en virksomhet som eskalerte på 1980-90-tallet. Kontraktørsystemet svekket arbeidstakernes rettigheter og førte til usunne konkurransevilkår for seriøse bedrifter. Med åpne grenser mot EU opplevde vi økt sosial dumping og andre utfordringer, men de fleste av oss var trygge på at norsk arbeidsliv tross alt var blant verdens beste.

Å bli kjent med toparts-organisasjonen Fair Play Bygg var en øyeåpner for meg; jeg ante ikke at vi i vårt samfunn,

”

Å bli kjent med toparts-organisasjonen Fair Play Bygg var en øyeåpner for meg; jeg ante ikke at vi i vårt samfunn, i vårt gode arbeidsliv hadde forhold som det Fair Play Bygg har avdekket.

“

i vårt gode arbeidsliv hadde forhold som det Fair Play Bygg Oslo og omegn har avdekket og som beskrives i denne rapporten:

I lommer av arbeidslivet utnyttes arbeidstakere på det groveste; ID-tyveri, lønnstyveri, falske kontrakter, innkvartering i brannfarlige bygg uten et minimum av sanitærutstyr. Milliarder unndras i skatter og avgifter, vanlige borge-re og bedrifter utsettes for grov svindel.

Fair Play Bygg avdekker og varsler myndighetene om slavelignende forhold for sårbare arbeidstakere, oftest arbeidstakere uten kjennskap til norsk språk og arbeidstakerrettigheter.

Og mer enn det: Mange av de som står bak og trekker i trådene og håver inn penger på ulovlig vis, har forgreninger til kriminelle nettverk, nettverk som driver med lyssky aktiviteter som narkotika, prostitusjon og menneskesmugling. Kriminelle hvitvasker utbytte fra kriminalitet inn i byggenæringen og eiendom, noe som får følger både for velferdsstaten, arbeidstakere og seriøse bedrifter.

Fair Play Bygg Oslo og omegn er en liten organisasjon med få, sterkt dedikerte og kompetente medarbeidere. De klarer med få ressurser å avdekke ulovligheter og varsle myndigheter. I 2024 ble det varslet om 300 saker, nesten én sak pr dag. Fair Play Bygg legger i tillegg vekt på å informere og bevisstgjøre både organisasjoner, arbeidstakere, arbeidsgivere og forbrukere. Foredrags- og opplysningsvirksomhet er og må derfor være en viktig del av arbeidet til Fair Play Bygg.

Gerd-Liv Valla blir korrupsjonsjeger: – Jeg er rystet

VG
26. mars 2024

Utfordringer framover:

Mange av Fair Play Byggs samarbeidspartnere gjør en for-tjenestefull innsats for å hindre at kriminelle kommer inn på byggeplassene og i kontraktskjeden. Men skal vi komme uvesenet til livs må beredskapen skjerpes på flere plan:

- Offentlige oppdragsgivere er storkjøpere av tjenester for bygging, vedlikehold og drift av bygg. Vi har fått mange

og gode regelverk for å hindre sosial dumping. Problemet er at gode regler/lover og forskrifter følges for dårlig opp i praksis. Det er ikke nok å stille krav i kontrakter, offentlige myndigheter må kontrollere at krav blir fulgt opp, lovbrudd må få konsekvenser. Altfor mange saker legges bort, politiet har ikke ressurser til å følge opp godt nok. Og dessverre er det grunn til å tro at de arbeidstakere som kommer fra et annet land, de mest sårbare uten bolig, uten å kunne språket, uten å kjenne systemet og sine rettigheter, at disse rammes hardest og oftest av at «saken er henlagt».

- Deling av informasjon mellom offentlige myndigheter må tillates i større grad enn i dag. Lovverket er ikke tilpasset den nye og råere kriminaliteten, og utdaterte taushetsbestemmelser vanskeliggjør effektiv bekjemping.

- Myndighetene må sette inn mer ressurser i form av flere kompetente og dedikerte mennesker i egne etater, men også gi støtte til organisasjoner som gir viktige bidrag til arbeidet mot kriminaliteten.

Jeg er glad Fair Play Bygg Norge nå er kommet fast inn på statsbudsjettet. Samtidig melder kommuner som tidligere har gitt viktig pengestøtte, at kommuneøkonomien nå begrenser deres muligheter.

Dette bekymrer Fair Play Bygg og det bør også bekymre kommune og stat: Norge taper millioner på millioner i skatter og avgifter på denne geskjeften; «utgifter til inntekts-ervervelse» er derfor en særrelevant størrelse her.

«Alle må med» har vært et slagord i politikken. Skal vi lykkes med å bekjempe kriminalitet i arbeidslivet er vi helt avhengige av at alle som kjøper tjenester, både private, offentlige, store og små aktører gjør sin del av jobben. Alle må med.

I fjor sommer sjokkerte den danske dokumentaren «Den sorte svane» oss. Vi har mye av det samme i vårt eget arbeidsliv, men antagelig fortsatt i noe mindre målestokk. Vi må sammen arbeide for å verne det gode arbeidslivet mot kriminalitet.

Fagbevegelsen og arbeidsgiversiden er ikke alltid enige, men vi har gode tradisjoner for å trekke sammen når det kreves. Fair Play Bygg Oslo og omegn står støtt i denne tradisjonen og jeg er glad for å få lov til å være en del av dette viktige samarbeidet, et samarbeid i tråd med de beste tradisjoner i den norske arbeidslivsmodellen.

2024 i tall

Aldri før har Fair Play Bygg levert flere varsler til offentlige etater

Fair Play Bygg Oslo og omegn har i 2024 levert 300 varsler om a-krim til offentlige etater. Fair Play Bygg Østfold har sendt 46 av disse varslene. Det er en økning fra organisasjonens 247 varsler i 2023.

Fair Play Bygg Norge hadde ved årets slutt passert 1000 varsler. Paraplyorganisasjonen vil utarbeide egen årsrapport med deres samlede funn og arbeid i 2024.¹

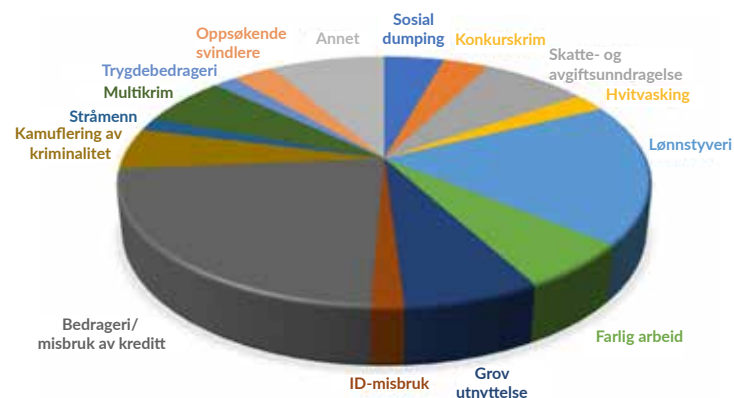
Hva varsler vi om?

Det var innenfor kategoriene *bedrageri/misbruk av kreditt*, *lønnstvyeri*, *skatte- og avgiftsunndragelse* og *grov utnyttelse* Fair Play Bygg leverte flest varsler i 2024. Over halvparten av varslene finner vi innenfor disse fire største kategoriene.

Nytt av året finner vi kategorien *bedrageri/misbruk av kreditt* som dere kan lese flere saker om i denne årsrapporten. Mot slutten av 2023 så vi behovet for å ta ut det som egen kategori for å kunne si noe om omfanget. Det er flere saker som berører dette sakskomplekset og registerkriminalitet enn de som er kategorisert som bedrageri. Det ser vi gjenspeilet i kategoriene i skjemaet som sendes til etatene fra ill. 2. Det har vært en relativt stor økning, fra 17 % til 37 %, i saker innen økonomisk kriminalitet.

Selv om Fair Play Bygg mottar mange tips om bedrageri, har vi fremdeles et stort antall saker om lønnstvyeri. Det er fremdeles slik, som omtalt i fjorårets rapport, at det finnes element av lønnstvyeri i et langt større omfang enn de 55 sakene som utgjør kakestykket i ill. 1.

Det har i 2024 vært andre, nye type saker som vi ikke tidligere har jobbet med. Det har i all hovedsak vært én eller få saker, men som har vært spesielle og ikke kan innlemmes

Ill. 1 Sektordiagram med a-krim sendt av Fair Play Bygg Oslo og omegn i 2024

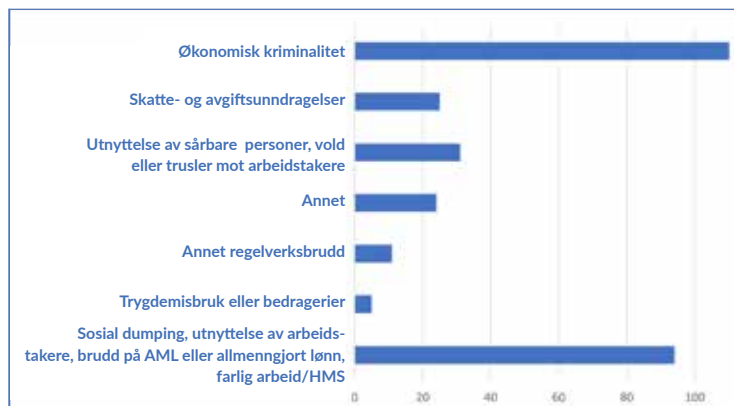
i eksisterende sakstyper. Det har vært saker på blant annet *etterretning fremmed makt*, *offentlig ansatt*, og *feil kvalitet* som utgjør *Annet* i ill. 1.

Bransje

Varsler om virksomheter med bransje i byggenæringa er fremdeles klart størst. Det er 28 % som faller inn under privatmarkedet i bygg og 16 % som faller inn under proffmarkedet. Disse utgjør de to største bransjene. Videre finner vi multikriminell virksomhet med 10 %.

En del selskaper blir registrert som *Multikriminell virksomhet*. Dette er virksomheter som tydelig har etablert etlegalt selskap med formål om å drive kriminalitet. Selskap blir registrert som multikriminelle dersom det drives flere typer kriminalitet.

¹ Fair Play Bygg Norge er en paraplyorganisasjon der Fair Play Bygg Oslo og omegn, Fair Play Agder, Fair Play Bygg Rogaland, Fair Play Bygg og Anlegg Vestland, Byggebransjens Uropatrolje og Fair Play Bygg og Anlegg Nordland samarbeider.

III. 2. Kategorier i tips-skjemaene som sendes til etatene

Resterende bransjer er i all hovedsak likevel relatert til byggenæringa. For eksempel har vi, som tidligere år, sendt varsler på regnskapsførere og andre tilretteleggere naturlig nok oppført med annen bransje.

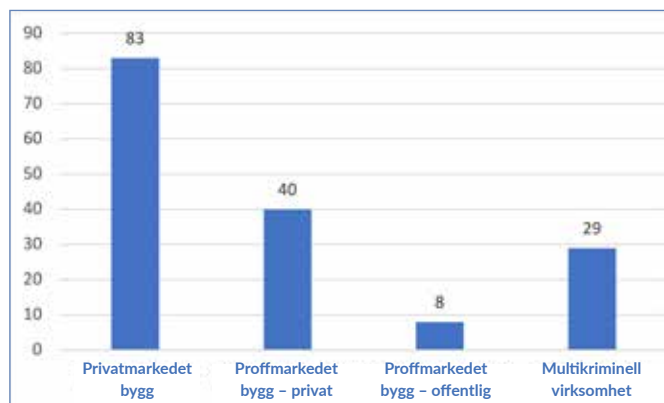
Vi ser i år at det er en større spredning i fordelingen av andre bransjer. Det handler om virksomheter brukt til bedrageri og som ikke nødvendigvis har noen kobling til bransjen eller NACE-koden overhodet. Som beskrevet i teksten «Kriminelle aktører blir synlige i bygg- og anleggsbransjen» på s. 16 har disse sakene en tydelig kobling til byggenæringen selv om bransjen som er registrert på papiret viser oss en helt annen.

Det er forholdsvis få saker på virksomheter som leverer til offentlige oppdragsgivere, men det er likevel en liten økning fra 2023 (2 %) til 2024 (3 %). Dette er virksomheter som har oppdrag på offentlige prosjekt når Fair Play Bygg sender varsel. Selv om det er få saker, er det ofte mange arbeidstakere som er omfattet av disse sakene.

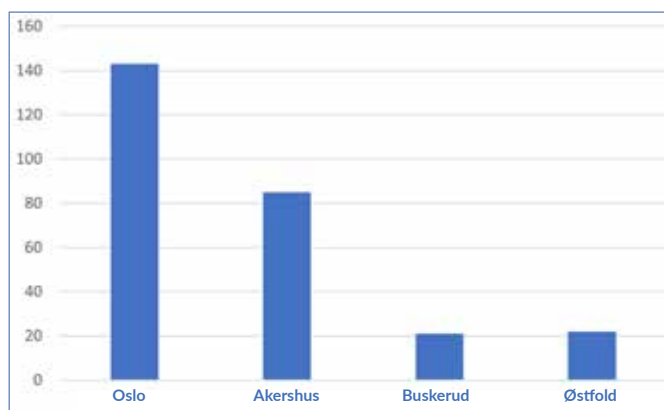
Hvem mottar vi tips fra?

Fair Play Bygg Oslo og omegn har i 2024 fått en rekke nye kilder. Likevel finner vi arbeidstakere (11 %) blant de tre største kildene til Fair Play.

Egne undersøkelser har i år økt fra 15 % til 18 %. Det var også en markant økning i fjor noe som henger sammen med større sakskomplekser som har generert nye undersøkelser og økte ressurser.

III. 3. Varsler fordelt etter bransje

III. 4. Geografisk fordeling av Fair Play Oslo og omegns tips

Arbeidet med kredittbedrageriene har åpnet nye dører for organisasjonen, blant annet innen finansnæringen som inngår her. Samarbeidet med byggevareleverandørene og andre leverandører utsatt for misbruk av kreditt har resultert i størst andel av tips fra nye kilder med 8 %.

Vi fortsetter å ha et godt samarbeid og motta mange tips fra ideelle organisasjoner, som Frelsesarmeen, Caritas og Kirkens Bymisjon. Til sammen utgjorde de 16 %. I tillegg mottar Fair Play Bygg tips fra publikum, bedrifter, arbeidstaker- og arbeidsgiverorganisasjoner. Vi så blant annet et oppsving i tips fra private i etterkant av Norge Bak Fasaden på TV2 i februar og ved andre medieoppslag om arbeidet vårt.

Tall på anonyme tips holder seg stabilt på 10 %. Det vil alltid være noen som ønsker å tipse anonymt og det skal være mulig. Men vi ønsker helst kontakinformasjon for å kunne følge opp, stille spørsmål, og gjøre en kildevurdering.

Hvor er virksomhetene registrert?

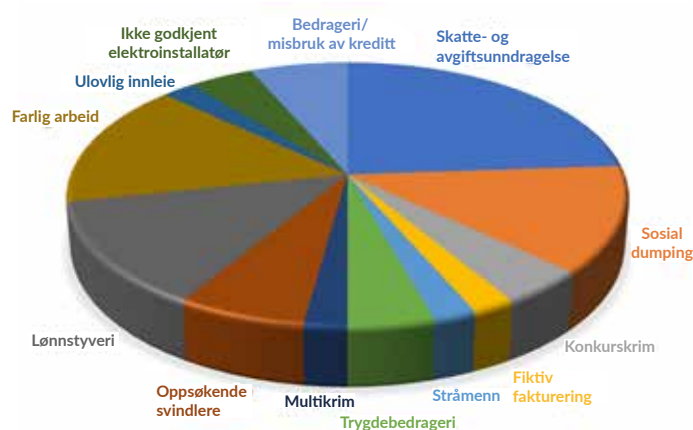
Det er sendt varsler på virksomheter og arbeidsplasser i 44 kommuner og 10 fylker. Flest varsler omhandlet virksomheter registrert i Oslo, etterfulgt av Akershus, Buskerud, og Østfold. Selve arbeidsstedet kan være et annet sted. Der hvor vi ikke kjenner virksomheten har vi som regel en adresse på en byggeplass eller personen det varsles om som oppføres.

Hva skjer med virksomhetene det varsles på?

Fair Play Bygg sendte varsler om 236 virksomheter i 2024. Antall virksomheter er ulikt fra antall varsler fordi det sendes ofte flere tips på samme virksomhet ved ny informasjon mottatt eller på bakgrunn av egne undersøkelser. Det var 10 varsler som ble sendt uten organisasjonsnummer. Det er varsler på en bestemt adresse eller person, og tilfeller hvor det ikke har vært mulig å identifisere en virksomhet. Ved utgangen av januar 2025 er 16 % av virksomhetene konkurs. Andre er oppløst eller slettet, til sammen utgjør det 22 % av virksomhetene.

Fair Play Bygg følger med på endringer i virksomhetene vi sender varsel om. Ved gjennomgang av offentlige postlister kan vi se at Arbeidstilsynet gjennomfører tilsyn og gir reaksjoner som stans, krav om opplysninger eller bøter i etterkant av våre varsler. Etter konkurser finner vi informasjon som tyder på at Skatteetaten har tatt utlegg eller begjært virksomhet konkurs basert på varsel fra Fair Play Bygg. Andre etater vi varsler til, har ikke offentlig tilgjengelig informasjon på samme måte.

Fair Play Bygg har gjennom året fått positive tilbakemeldinger fra etatene på varslene vi sender, selv om de ikke har mulighet til å gi informasjon om konkrete saker og resultater tilbake. Flere av disse tilbakemeldingene kan dere lese om i denne rapporten.

III. 5. Varsler fra Fair Play Østfold 2024, fordelt på sakstype

Fair Play Bygg Østfold

I 2024 behandlet Fair Play Bygg Østfold 60 saker. Etter nærmere undersøkelser ble 46 av disse sakene sendt videre som varsler til respektive etater og kontrollorganer. Av de øvrige sakene er de enten ikke ferdig undersøkt eller så viste undersøkelsen at det ikke var grunn til å melde videre.

Kriminalitetsbildet i Østfold er preget av nærheten til Sverige og kurertrafikk for ulovlige rusmidler som passerer igjennom regionen. Dette får også betydning for næringslivet og dermed byggenæringa. Kriminelle nettverk framstår som godt organisert og etablerer seg i næringslivet med formål om å vaske kriminelt utbytte eller utnytte arbeidstakere i lønnstvyeri, ID-svindel og bedragerier. Byggenæringen og eiendomsinvesteringer framstår som attraktiv for kriminelle i regionen.

Foto: Erik Mamen

Fair Play Bygg Oslo og omegns organisasjon

Fair Play Bygg Oslo og omegn er en organisasjon med formål å arbeide for en seriøs byggenæring med like konkurransevilkår. Vi arbeider for at bygg-, anlegg- og elektronæringen skal bli en attraktiv næring med gode arbeidsforhold, faste ansettelser, kompetanseheving, lærlingeordning og faglærte arbeidstakere.

Formålet skal oppnås gjennom å:

- Avdekke, dokumentere og synliggjøre a-krim i næringen
- Rapportere om a-krim og uønsket aktivitet i arbeidslivet til myndighetene
- Informere arbeidstakere om rettigheter og plikter i arbeidslivet
- Påvirke markedet, myndigheter, private og offentlige byggherrer til å unngå useriøse og kriminelle aktører i næringen
- Styrke seriøse bedrifters stilling, bidra til å gjøre faste ansettelser, faglærte, fagopplæring og organisert arbeidsliv til et konkurransefortrinn

Fair Play Bygg Oslo og omegn er en medlemsforening der arbeidstaker- og arbeidsgiverorganisasjoner innen byggenæringa kan stå som medlemmer. Bedrifter, lag og foreninger kan bli støttemedlemmer av Fair Play Bygg Oslo og omegn.

Styret:

Styreleder:

Nestleder:

Styremedlemmer:

Varamedlemmer:

Administrasjonen:

Daglig leder:

Fagansvarlig a-krim:

Rådgiver:

Saksbehandler:

Avdelingsleder Fair

Play Bygg Østfold:

Gerd Liv Valla

Anna Marion Persch

Harald Braathen, Tommy Skauen,
Morten Svendsen, Frank Peder-
sen, Stig Hansen

Silje Skullerud, Rune Borgersen,
Harald Hansen

Lars Mamen

Hanna Kjemprud

Maren Amble Stinessen

Simen Hennem

Tor Østensvig

*På motstående side,
fra venstre: Tor Østens-
vig, avdelingsleder i Fair
Play Bygg Østfold, Lars
Mamen, daglig leder i
Fair Play Bygg Oslo og
omegn, Maren Amble
Stinessen, rådgiver i Fair
Play Bygg Oslo og om-
egn, og Hanna Kjemprud,
fagleder Fair Play
Bygg Oslo og omegn*

Svindler går konkurs

I februar fikk Fair Play Bygg Oslo og omegn et tips om at en kjent svindler – omtalt i programmet «Svindeljegerne» på TV3 – er bakmann i en underentreprenør som utfører arbeid på et boligprosjekt i Eidsvoll kommune. Tipseren mistenker at en stråkvinne er satt inn som daglig leder i underentreprenøren som er registrert som el-virksomhet. Vi får vite at arbeidet utført av firmaet er svært mangefult. Ventilasjonsanlegg fungerer ikke, rør fryser, og toaletter faller av veggene. Firmaet har blitt fratatt ansvarsrett for VVS og ventilasjon av Eidsvoll kommune.

Undersøkelser viser at firmaet har stor gjeld til Skatteetaten og har gitt ulovlige lån til aksjonær. Fair Play Bygg sender varsel til Arbeidstilsynet, Skatteetaten, Politiet og Det lokale el-tilsyn om virksomheten. Etter varsel fra Fair Play Bygg går selskapet konkurs. Ved konkursen hadde selskapet en gjeld på nesten tre millioner.

Case 1

Registermanipulasjon gir enormt utbytte

Fair Play Bygg har analysert mønster og sammenhenger med kriminelle miljø

Fiktive opplysninger i offentlige register og manipulasjon av kreditt-rating gir kriminelle utbytte på hundretalls millioner. Fair Play Bygg Oslo og omegn har analysert mønster og sammenhenger med kriminelle miljø.

Kredittbedragerier i bygg- og anleggsbransjen er ikke isolerte hendelser, men organisert av et systematisk nettverk som kombinerer økonomisk kriminalitet med kriminalitet i arbeidslivet. Fair Play Bygg Oslo og omegn har gjennom sitt arbeid avdekket hvordan formidlere, tilretteleggere og gjengkriminelle samhandler for å etablere eller kjøpe en strøm av «legale» selskaper som bygger opp kunstig kredittverdighet, tar ut byggevarer og kapitalvarer på kreditt, og deretter forsvinner i kontrollerte konkurser.

Dette kriminelle systemet er ikke tilfeldig – det følger en gjentakende struktur der selskaper kjøpes, manipuleres og tømmes for verdier. Kriminelle oppnår å styrke sin posisjon i eiendomsmarkedet, hvitvaske penger og sikre makt i deler av arbeidslivet.

Mønsteret – en systematisk modell

For å illustrere hvordan disse kredittbedrageriene fungerer, kan vi dele prosessen inn i fire hovedfaser:

1. Rekruttering og oppkjøp av selskaper

Kriminelle aktører starter med å få kontroll over selskaper som enten har eksisterende drift eller er i ferd med å bli avvirket. Dette skjer på ulike måter:

- Oppkjøp av selskaper på konkursens rand: Småbedrifter som sliter økonomisk, blir kjøpt opp gjennom formidlere. Eierne får ofte en rask utvei fra gjeld, mens de nye eierne får et selskap med en historikk de kan manipulere

”

Denne fasen styres av profesjonelle tilretteleggere, som regnskapsførere med erfaring i å skjule kriminelle transaksjoner.

“

- Kjøp av «skuffeselskaper» som er ferdig etablert
- Bruk av stråpersoner: Personer i en vanskelig livssituasjon blir registrert med roller i selskaper. Noen forstår ikke hva de er med på, mens andre får en liten sum for å stille sitt navn til disposisjon eller opplever at det ikke er et alternativ å si nei
- Bruk av identitetstyveri: Gjennom sosial manipulasjon, press og tvang eller digitale angrep skaffer aktørene seg tilgang til BankID og personopplysninger som gjør det mulig å opprette selskaper i andres navn

Når kontrollen over et selskap er sikret, går det inn i neste fase:

2. Omstrukturering, manipulering av regnskap og lønnsopplysninger

Når et selskap er overtatt, gjøres en rekke endringer for å øke dets kredittverdighet og skape en troverdig fasade:

- Endring av selskapsnavn og bransje: En frisørsalong kan plutselig bli et byggefirma, gjerne i en annen del av landet, uten reell virksomhet
- Oppblåste regnskaper: Eksisterende regnskap sendes inn på nytt med sterkt forbedrede tall. Dette er mulig

fordi systemet tillater innsendelse av regnskaper tilbake i tid uten kontroll

- Unngåelse av revisjonskrav: Selskapene holder seg ofte rett under terskelverdiene for å unngå krav om revisor, slik at de kan manipulere økonomien uten innsyn
- Inngående kunnskap om andre metoder for å manipulere kredittvurdering hos långiver
- Enkelte selskap rapporterer fiktiv lønn på fiktive lønns-mottakere som er utsatt for ID-misbruk

Denne fasen styres av profesjonelle tilretteleggere, som regnskapsførere med erfaring i å skjule kriminelle transaksjoner.

3. Misbruk av kredittføring og uttak av verdier

Når selskapet er omregistrert og kredittverdigheten er oppblåst, går det over i den avgjørende fasen: uttak av varer på kreditt.

- Byggevarerleverandører og finansinstitusjoner lures: Det manipulererte selskapet bestiller store mengder byggevarer, drivstoff og leaser eller kjøper biler. Leverandørene sjekker kredittforholdene, som ser solide ut, og innvilger kreditten
- Varene forsvinner raskt: Byggematerialer hentes ut og videreselges eller brukes til å oppgradere eiendommer i samarbeidende kriminelle nettverk. Biler eksporteres til utlandet eller registreres på nye selskaper, ofte med hyppige eierskifter
- Betaling uteblir, og selskapet går konkurs: Selskapet begjæres konkurs med millioner i gjeld. Gebyret for begjæring av konkurs medfører at mange kreditorer vegrer seg for å ta dette skrittet. Sakene blir ofte anmeldt
- Fiktiv lønn danner grunnlag for lånebedragerier og bedragerier mot velferdsstaten

Dette mønsteret gjentas systematisk over tid, og de samme få aktørene går igjen i de ulike leddene.

Dagens Næringsliv
24. januar 2024

4. Hvitvasking og investering i eiendom

Varene og midlene som hentes ut fra kredittbedrageriene, brukes til å bygge opp kriminelle aktørers posisjoner i eiendomsmarkedet.

- Byggeprosjekter brukes til å hvitvaske midler
- Selskaper fakturerer hverandre internt for å skjule transaksjoner, få MVA-refusjon og hvitvaske utbytte
- Penger overføres til nye selskaper og brukes til å kjøpe eiendom, reinvesteres i kriminalitet eller eksporteres til utlandet

Dette gjør det mulig for kriminelle aktører å bygge opp formuer, kontrollere eiendommer, påvirke beslutningstakere og til slutt presse lovlige aktører ut av bransjen.

DN

Oppskrifta på bedrageri – nærmast risikofritt

Kriminelle hentar ut store verdier og bygger seg opp i legale verksemdar. Strømme blir utsett for press og id-tjuveri, og folk ser at kriminalitet ikkje blir straffa.

Publisert 17. januar 2024. Bildet er et bilde av en bedrager som har gått konkurs. Det er en annen bilde av en bedrager som har gått konkurs. Det er en annen bilde av en bedrager som har gått konkurs. (Foto: Alen/Andrius)

Kriminelle nettverk bak kredittbedrageriene

En mindre kjerne av trusselaktører organiserer kriminaliteten

Ved gransking av strukturene bak selskapene som blir brukt til kredittbedrageri finner vi en kjerne av aktører, personer med bånd til økonomisk kriminalitet, voldelige miljøer og tidligere straffesaker. Flere av de mest sentrale tilretteleggerne har tidligere vært involvert i narkotikakriminalitet, alvorlig kriminalitet og menneskehandel, men har nå funnet en mer skjult og lønnsom måte å operere på gjennom arbeidslivskriminalitet.

”

Noen har utvikla «spesialkompetanse» og selger tjenester til andre nettverk.

“

Fair Play Bygg Oslo og omegn har avdekket og varslet om flere foretak med koblinger til kriminelle miljø.

- I elektrobransjen er det flere selskap som leverer til forbrukermarkedet som har knytninger til gjengmiljøet
- 1 % MC-klubber kontrollerer virksomheter i byggenæringen
- Selskap som omsetter for titalls millioner innen mal og mur har knytninger til personer som tidligere er dømt for a-krim og ansatte med gjengbakgrunn
- Person med roller i regnskapsbyråer har politiske verv og påfallende mange roller i selskap som Fair Play Bygg rapporterer om
- En person som er dømt for skyting er registret med selskap innen rørleggerarbeid

Foto: Erik Mørnen

Fagansvarlig a-krim Hanna Kjemprud, Fair Play Bygg Oslo og omegn

- Relasjon mellom sentrale personer i et større narkotikasmuglernettsverk og et selskap som monterer byggevarer i privatmarkedet. Selskapet er nå konkurs
- En rumensk bygningsarbeider som fikk sin ID stjålet hadde roller i et selskap som fungerte som «valutasentral» for kontanter som stammet fra a-krim og narkotikaomsætning
- En konsernlignende struktur av selskaper med en klar hierarkisk struktur har koblinger med mange av bedriftene som har levert fiktive regnskap og fått ut varer for millioner gjennom bedrageri. Konsernet bruker et stort antall stråpersoner og har aktivitet i mange næringer,

Grensekryssende kriminalitet

Selskapene i nettverkene er knyttet sammen med aktører som er direkte involvert i grensekryssende kriminalitet, volds-, og gjengkriminalitet som preger dagens mediebilde og den samfunns- og justispolitiske debatten.

Undersøkelsene Fair Play Bygg Oslo og omegn har gjort av bedragerisaker over tid, har gitt oss et innblikk i strukturene som styrer det helhetlige kriminalitetsbildet og kunnskap om hvordan profesjonelle kriminelle aktører samarbeider og skaper synergier på a-krimfeltet. Denne kunnskapen bruker vi til å styrke mulighetene bransjen har til å beskytte seg mot kriminelle aktører og bidra til at andre samfunnsaktører har innsikten de trenger for å støtte bygg- og anleggsbransjen i kampen for et demokratisk arbeidsliv.

Hanna Kjemprud

blant annet bygg, drosje, bilutleie, kjøtt- og fiskeforedling med mer

- Et nettverk av personer med bakgrunn fra et sør-asiatisk land har spesialisert seg på ID-tyveri, dokumentfalsk og bedrageri av byggevarer og biler

De ulike nettverkene har varierende grad av hierarkisk struktur. Noen har utvikla «spesialkompetanse» og selger tjenester til andre nettverk.

Gjennom samarbeid med bransjeaktører, leverandører og informasjon fra åpne kilder har Fair Play Bygg kunnet knytte sammen transaksjonsmønstre, eierstrukturer og gjentatte bedragerimetoder.

Kjøp Logg inn

Ser grovere arbeidslivskriminalitet: – Forslummer byggebransjen

Fair Play Bygg Oslo og omegn ser med bekymring på hvordan kriminelle aktører får boltre seg i byggenæringa. – Ingen grunn til å redusere innsatsen, sier leder Lars Mamen.

Lars Mamen er prosjektleder i Fair Play Bygg Oslo og omegn. De jakter kriminelle aktører i byggebransjen. (Foto: Ole Berg-Rusten/NTB)

Dagsavisen
27. januar 2024

Kriminelle aktører blir synlige i bygg- og anleggsbransjen

Omsetter kriminelle midler i legale strukturer

I lang tid har mange av de mest profesjonelle kriminelle nettverkene operert i skyggen av det norske samfunnet, eller i et parallellsamfunn hvor andre verdier, varer og regler gjelder. Disse aktørene har bygget opp sine egne strukturer langt unna offentlig kontroll, og har hatt begrenset synlighet i lovlige markeder.

I det øyeblikket disse miljøene inntar bygg- og anleggsbransjen, blir de umulige å skjule fordi det er en bransje med høye krav til fagkompetanse, kvalitet, sikkerhet og dokumentasjon, og aktører som ikke følger spillereglene vil alltid etterlate spor. Fair Play Bygg Oslo og omegns arbeid med å analysere disse bedrageriene har vist at de kriminelle blir synlige på flere nivåer:

- For konkurrenter i bransjen: Bedrifter som driver lovlig virksomhet taper anbud og oppdrag fordi kriminelle aktører ikke konkurrerer på pris og kvalitet, men på evnen til å vaske penger og kjøpe seg markedsposisjoner. Målet er ikke å drive en bærekraftig forretning, men å omsette kriminelle midler i legale strukturer
- For næringslivet og kunder: De som investerer i bygg og eiendom, blir sittende igjen med tap når prosjektene er basert på svindel, dårlig håndverk eller verdiane forsvinner i konkurser
- For fagarbeidere på byggeplassene: Kriminelle selskaper følger sjelden de samme standardene som lovlige aktører. Lavtlønnete arbeidere uten HMS-kort og arbeidsavtaler overtar deler av arbeidet, og er ofte villige til å utføre helsefarlig arbeid
- For verneombud og fagforeninger: Når sikkerhet og arbeidsvilkår forvitrer, blir det raskt synlig for de som jobber for å ivareta arbeidernes rettigheter. Organisa-

”

I det øyeblikket disse miljøene går inn i bygg- og anleggsbransjen, blir de umulige å skjule.

“

sjonsgraden synker, og ansatte har ingen til å bistå når det oppstår konflikt med arbeidsgiver

- For offentlige etater: Aktører som tidligere har vært usynlige for myndighetene, blir plutselig synlige for instanser som brann- og redningsetaten, plan- og bygningsetaten, byantikvaren, Det lokale el-tilsynet og andre etater med kontrollfunksjon i byggeprosjekter og arbeidslivet

Kriminelle aktører glir ikke bare sømløst inn i bygg- og anleggsbransjen uten at noen merker det. De skaper uro, de bryter regler, og de etterlater seg en rekke røde flagg som bransjen raskt legger merke til. På samme måte som en bankraner ikke er en useriøs kunde, er det viktig å ikke avfeie arbeidslivskriminalitet som useriøse virksomheter som kan hjelpes tilbake på rett spor med tilsyn og veiledning.

Hvordan Fair Play Bygg setter observasjonene i system

Selv om disse aktørene blir synlige for enkeltaktører i bransjen, har det ofte vært vanskelig å se det fulle bildet av hvordan denne kriminaliteten fungerer. Isolerte observasjoner gir ikke nok informasjon til å bevise at en aktør opererer systematisk med kriminalitet som forretningsmodell.

Det er først når alle disse observasjonene settes i system og analyseres i sammenheng med dokumentasjon fra åpne kilder, at det blir mulig å skille mellom:

1. Bedrifter som begår lovbrudd i sin virksomhet – for eksempel selskaper som bryter arbeidsmiljøloven eller driver sosial dumping
2. Selskaper som har kriminalitet som sin virksomhet – hvor hovedforretningsmodellen er basert på bedrageri, lønnsstyveri og misbruk av offentlige ordninger

I arbeidet med disse bedrageriene som fenomen har Fair Play Bygg dokumentert mønstre, nettverk og metoder som har gjort det mulig å identifisere hvem, hva og hvor disse aktørene er. Dette har også gitt verdifull kunnskap om hvordan vi kan forebygge denne utviklingen før flere lovlige aktører presses ut av markedet.

Operativt arbeid – samhandling med bransjen og aktører i sakene

En av de mest sentrale metodene Fair Play Bygg benytter i sitt arbeid er direkte kommunikasjon og samarbeid med næringslivet, bransjen og mennesker i og rundt sakene. Dette gir en unik innsikt i hvordan de kriminelle strukturer opererer i praksis og gjør det mulig å avdekke mønstre og sammenhenger som ikke er synlige kun gjennom dokumentanalyse.

Ved å systematisk samle informasjon fra personer i bygg- og anleggsbransjen, leverandører, tidligere ansatte i selskaper knyttet til bedragerier, og mennesker med direkte kjennskap til hvordan aktørene opererer, har Fair Play Bygg klart å identifisere kritiske sammenhenger som ellers ville vært skjult. Dette inkluderer blant annet:

- Bransjeaktører og næringsliv: Leverandører, byggevarehus og entreprenører har bidratt med informasjon om uvanlige kredittsøknader, hyppige eierskifter og selskaper med urealistiske veksttall
- Tidligere ansatte og arbeidere i kriminelle selskaper: Arbeidere har gitt innsikt i hvordan selskaper bevisst manipulerer lønnsutbetalinger, arbeidskontrakter og regnskap for å skjule skatteunndragelser og svart arbeid
- Arbeidstakere og personer utsatt for ID-misbruk og ufrivillig stråpersonvirksomhet
- Personer i randsonen av kriminelle miljøer: Mennesker som har vært involvert, men ønsker å komme seg

- ut, har kunnet fortelle om hvordan selskaper brukes til hvitvasking, bedrageri og systematisk svindel
- Juridiske og økonomiske eksperter: Fair Play Bygg har samarbeidet med fagmiljøer for å avdekke hvordan lover og regelverk utnyttes for å oppnå kreditt på falske premisser eller omgå tilsynsmyndigheter
- NGOer som bistår arbeidstakere som er utnyttet

Den kontinuerlige dialogen med disse aktørene har gjort det mulig å følge verdikjeder, avdekke svindelmetoder i sanntid og forutse hvilke selskaper som vil bli misbrukt neste gang.

Finansavisen Logg inn Kjøp

- Tusenvis av BankID i hendene på uvedkommende

Politiet er bekymret for hvor lett det er å overta identiteten til andre med BankID. Men banken kan være ansvarlig for å dekke tapet ditt.

Publisert 16. juni

Finansavisen
16. juni 2024

Selskapet som vart stole

Falske dokument, fiktiv løn og ID-tjuveri

Ved bruk av dokumentfalsk forsøkte kriminelle å overta tre selskap sommaren 2023 for å drive kredittsvindel mot byggvarehandelen.

I slutten av juli får Fair Play Bygg Oslo og omegn e-postar frå ulike byggvarehus. Dei fortel om ein mann som har svindla til seg eit selskap ved å endre styret. Vi sender raskt ut varsel i vårt nettverk og åtvarar mot å gje kreditt til selskapet, samstundes som vi undersøker saka.

Vi finn at mannen er oppført på heile tre selskap, i to av selskapa har han nyleg gått inn som styreleiar. Det siste selskapet er eit enkeltpersonføretak i byggjenæringa med ei interessant forretningsadresse på Strømmen. Her er det eit selskap som vi følgjer med på der ein kriminell mann er styreleiar. Vi får raskt mistanke om at det er denne kriminelle gjengangaren som står bak svindelen.

Vi kontaktar tidlegare dagleg leiar av selskapet som er forsøkt svindla: Kristina Eriksen. Ho fortalde at nokon hadde sendt inn falske protokollar frå generalforsamlinga til Brønnøysundregistrene der ho vart avsett som styreleiar. Så forsøkte kriminelle å endre rekneskapen for å oppnå

”

– Jeg tenker jo at politiet må ha et ansvar, for å bekjempe dette. Men politiet har jo ikke nok ressurser. Vi er på ingen måte klar for den bølgen av svindel som treffer oss.¹

“

kreditt. Det var sendt ut søknad om kreditt til fleire byggvarekjeder. Eriksen har hatt eit stort strev med å forklåre Brønnøysundregistrene at selskapet var stole.

Fair Play Bygg sender varsel til både Skatteetaten, Politiet, Nav og Brønnøysundregistrene. Brønnøysund innrømmer at rollene i selskapet er endra ved ein feil og endrar tilbake slik at Eriksen igjen får kontroll over selskapet sitt.

Mannen som står med roller i Eriksens selskap er ein stråmann. NRK vil lage ei sak om dette og greier å få mannen i tale. Han fortel at han i lenger tid har vore utnytta av kriminelle som har påført han stor gjeld. Vi kjenner til at personen også har vore oppført som lønsmottakar i eit utleigeselskap i Rogaland. Dette selskapet er slått konkurs. Her var det til saman eit 20-tal menneske som det var rapportert løn på, men bustyrar skriv: «På bakgrunn av kontoopplysninger, regnskapsopplysninger og telefonsamtaler med flere av de som sto registrert som ansatt, er det fra boets side lagt til grunn at Selskapet reelt ikke hadde, eller har hatt ansatte siden stiftelsen.»

Det er med andre ord tale om fiktive tilsette det er rapportert løn på, men ikkje utbetalt løn. Denne fiktive løna dannar grunnlag for banklån og kreditt. Slik fiktiv løn gir også rett til ytingar frå velferdsstaten som sjukepengar, foreldrepermisjon, dagpengar, pensjon med meir. Fair Play Bygg har sterk mistanke om at det er det same kriminelle miljøet som «overtok» selskapet til Eriksen, som

¹ Kristina Eriksen i NRK på https://www.nrk.no/norge/hun-not-sydenferien_-mens-kriminelle-tok-over-selskapet-1.17002307

Kristina Eriksen. Foto: Øystein Otterdal, NRK

også er involvert i de fiktive lønsopplysningene. NRK tala med nok ein «tilsett», ei kvinne som fortel om at nokon har tatt opp lån og kjøpt luksusklede hos Ferner Jacobsen i hennar namn. Ferner Jacobsen vil ikkje dekke tapet denne kvinna har hatt.

Den kriminelle bakmannen Fair Play Bygg meiner står bak svindelen mot Eriksen og stråmannen har ei rekkje dommar på heleri, kvitvask, dokumentfalsk, ID-misbruk, vald, ulovlege våpen med meir.

NRK går grundig til verks i granskinga av saka, blant anna blir det engasjert ein skriftekspert som kan konkludere med at underskrifta på dokumenta er forfalska: Underskriftene til Kristina Eriksen er høgst truleg forfalska.

Det er truleg ein og same person som har skrivne dei ulike underskriftene.

Hovudkonklusjonen til skriftgranskaren er at funna «til en viss grad taler for» at det er den kriminelle mannen som Fair Play Bygg mistenkjer som har forfalska underskriftene.

The screenshot shows a news article from NRK. The title is "Hun nøt sydenferien – mens kriminelle tok over selskapet". The sub-headline reads: "Kriminelle overtar selskaper ved hjelp av falske underskrifter som ikke blir kontrollert. For Kristina Eriksen endte sydenferien i panikk. Noen hadde tatt over selskapet hennes, og alt så lovlig ut." The article is by Tormod Strand and Mohammed Alayoubi, published on 28. aug. 2024 kl. 13:50. There is a photo of a woman swimming in the sea. Below the main article, there are two smaller articles: "Et kriminelt miljø, som har brukt et lite tettsted utenfor Oslo som base, har hatt det svært travelt mens nordmenn flest har slappet av på sommerferie. NRK kan fortelle historien om hvordan dette miljøet har klart å skaffe seg kontroll i selskaper, for så å prøve å ta opp lån og kreditter." and "Tilbake sitter det mennesker som har blitt svindlet, og som desperat prøver å rydde opp." The second article is titled "Grove brudd i hyttebyggebransjen – fikk 74 kroner i timen".

NRK
28. august 2024

Samarbeidet med Fair Play Bygg er uvurderlig

Intervju med Pål Ramm, kredittsjef i Løvenskiold Maxbo

Pål Ramm er kredittsjef i Løvenskiold Maxbo. Til daglig sitter han med vurdering av selskaper som ber om kreditt. Pål har ofte dialog med Lars Mamen i Fair Play Bygg for å avverge at byggevarer blir levert ut til kunder som ikke vil betale for seg.

Nå har Fair Play Bygg samarbeidet med Maxbo siden sommeren 2023 da vi avdekket de første sakene med kredittsvindel. Hvilken nytte har Maxbo hatt av dette samarbeidet?

– Vi er en bransje som er utsatt for bedrageriforsøk. Å ha en samarbeidspartner som knytter bransjen sammen i bekjempelsen av bedrageri er uvurderlig. Bransjen er tjent med å få stoppet alle forsøk for å gjøre det mindre lukrativt å gå etter byggenæringen. Fair Play Bygg tilbyr et varslingsnettverk der vi både får og gir informasjon om mistenkelige selskap. Slik har vi stanset en rekke forsøk. Der bransjen sitter på info rundt stråmennene som benyttes til bedrageriene sitter Fair Play Bygg på informasjon om bakmennene. Viktigheten av å gå etter disse er vesentlig for å få bekjempet bedrageriene.

Hvordan skiller du mellom seriøse bedrifter som trenger kreditt og forsøk på kredittsvindel?

– Det er en rekke kunngjøringer som kan avdekke bedrageriforsøk, men man kan selvfølgelig ikke skjære alle over én kam. Kunngjøringene kan ha en naturlig årsak. Å gå i dialog med selskapene gir ofte en god pekepinn. De viktigste kunngjøringene vi overvåker er:

- Endring av daglig leder
- Endring av formål/bransje
- Endring av selskapsnavn
- Levert flere regnskap innenfor samme regnskapsår
- Unormalt høyt resultat sett opp mot omsetning
- Ingen ansatte eller ingen lønnskostnad

Foto: Privat

Pål Ramm, kredittsjef i Løvenskiold Maxbo

Hva er typisk for svindelforsøkene? Har du noen tips til andre?

– Erfaringene vi har rundt disse bedrageriforsøkene har gitt oss noen fellesnevner. Selskapene tar ofte kontakt direkte med kredittavdelingen, de hopper over salgsledet. Det prates mye, og leveransen haster. Ofte bes det om å få kjørt ut varene for å unngå kame-raovervåkning på bygge-warehusene.

Hvor stor estimerer du tapet er for hele bransjen?

– Historisk er det er tale om millioner i årlig tap for bransjen. I tillegg taper finansnæringen stort på billån. Men de fleste byggevarekjedene har lært og bruker nå ulike filter for å stoppe bedrageriet, så jeg håper tapet for næringen er såpass redusert at det ikke lenger er lukrativt å gå etter vår bransje.

Fair Play Bygg mener det er organiserte kriminelle som står bak denne formen for bedrageri, er du enig i dette?

– Ja, jeg er enig i dette utsagnet. De opererer i stor grad med stråmenn. Vi ser mange likhetstrekk i regnskap og fremgangsmåte på selskap vi mistenker er bedrageriforsøk. Det er blåøyd å tro dette ikke har koblinger til organisert kriminalitet.

Byggmesteren
4. april 2024

Fredrikstad Blad
21. mars 2024

Filmene forklarer huseiere hvilke fordeler og økt sikkerhet de får ved å bruke fagfolk til håndverksarbeider hjemme. (Foto: Film fra Fair Play Bygg Østfold)

– Kjøp håndverkstjenester av fagfolk i Østfold

Fair Play Byggs avdeling i Østfold har de siste åra fått inn en rekke bedragerisaker mot huseiere. Derfor skal en stor vårkampanje nå informere dem om alle fordelene ved å handle hvitt av fagfolk.

KRIM

Fredrikstad-firma har pådratt seg 83 inkassosaker - nå har politiet startet etterforskning

Politiet etterforsker et Fredrikstad-selskap som etter å ha endret tidligere regnskapstall har tatt opp store låne og vareuttak på kreditt. Foto: ColourBox/Illustrasjon

Fredrikstad-pub med suksess i byggenæringen

Pub som garanterer tømmermenn?

Ved nyttårsskiftet 2023/2024 fikk Fair Play Bygg en henvendelse fra en byggevareleverandør. De ville varsle om et tømmerfirma, West-End Pub AS, fra Fredrikstad. West-End Pub AS var i flere år et kjent og kjært serveringssted i Fredrikstad, men i 2021 ble driften lagt ned. Selskapet ble likevel ikke oppløst.

Selskapet hadde fulgt mønsteret for bedrageri og sendte inn nye regnskap for 2021 og 2022. Plutselig var puben blitt et tømmerfirma med solid økonomi.

Tabell over regnskap sendt inn av West-End Pub AS til BRREG for 2021:

Regnskapsperiode 01.01.21– 31.12.21	Opp- rinnelig resultat	Ny versjon	Endring
Driftsinntekter	174 318	5 133 000	+ 2845 %
Driftsresultat	-116 891	2 678 000	+ 2391 %

Tall hentet fra Enin

Vi legger merke til at ny versjon av regnskap for 2021 ble levert 06.09.23. Dette var samme dag som regnskapet for 2022 ble levert. Driftsinntektene og driftsresultatet for 2021 ble oppjustert med henholdsvis 2845 % og 2391 %.

Festen er i gang

Med tilsynelatende god kredittverdighet, startet aktørene bak «nye» West-End Pub AS en storstilt virksomhet hvor de skaffet seg varer og tjenester på kreditt med bakgrunn i byggefirmaets tilsynelatende gode økonomi.

Sent på høsten 2023 hadde de fått innvilget kreditt på byggevarer for kr 400.000. Firmaet hadde tatt ut varer for

”

Jo flere som anmelder, jo større sjans er det for at kontrollmyndighetene gjør noe med problemet.

“

hele summen, men gjorde aldri opp for seg. Fair Play Bygg sendte et varsel til alle relevante kontrolltater om firmaet. Videre oppfordret Fair Play Bygg byggevareleverandøren om å anmelde forholdet til politiet, parallelt med at de iverksatte prosedyrene for inkasso. Forholdet ble anmeldt til politiet, som startet etterforskning av forholdet i mars 2024.

– Jo flere som anmelder, jo større sjans er det for at kontrollmyndighetene gjør noe med problemet. Dersom ingen anmelder kommer ikke dette fenomenet til overflaten, sier Lars Mamen i Fair Play Bygg Oslo og Omegn.

I mellomtiden forsetter firmaet sin virksomhet med å ta ut varer og tjenester på kreditt, uten å gjøre opp for seg. I løpet av det siste året har West-End Pub AS økt sin inkassogjeld med nærmere 6 millioner kroner.

Mange ulike leverandører har innvilget kreditt. Blant kreditorene som har inkassokrav mot firmaet finner vi banker (relatert til billån), drivstoffleverandører, byggevareleverandører, møbelforretninger, restauranter, teleleverandører, forsikringselskap, cateringfirmaer for å nevne noen. Alle har vært villige til å gi kreditt. Fordi regnskapstallene ser fine ut.

Tidligere styreleder og daglig leder i West-End Pub er sikta for bedrageri. Rettsaken er utsatt i påvente av ytterligere etterforskning, men siktelsen er opprettholdt.

Foto: Skatteetaten

Skattekrimsjef Erik Nilsen

«Fair Play Bygg Oslo og omegn har blitt en sentral samarbeidspartner for statlige myndigheter som Kripos, Økokrim og Skatteetaten i kampen mot arbeidslivskriminalitet. De leverer dybdeinformasjon i sanntid, noe som gir myndighetene mulighet til å handle raskt og målrettet. Kriminalitetsbildet i arbeidslivet er komplekst og sammensatt, der økonomisk kriminalitet og organisert kriminalitet ofte er tett sammenvevd. Fair Play Bygg gir en helhetlig forståelse av hvordan denne kriminaliteten er satt sammen i dag, basert på operativt arbeid i feltet og grundige analyser av trender, sammenhenger og modus. I stedet for kun å viderefremme enkeltsaker, setter Fair Play Bygg Oslo og omegn kriminalitetsfenomenene i en større strategisk kontekst.

Dette fungerer som en øyeåpner for både myndigheter og beslutningstakere, og deres arbeid bidrar til en mer trygg innsats mot de kriminelle nettverkene. Fair Play Bygg Oslos innsats styrker myndighetenes evne til å bekjempe arbeidslivskriminalitet, som beskytter aktørene i næringslivet og bidrar til en mer rettferdig og bærekraftig byggebransje.

Fair Play Bygg Oslo og omegn er blitt en viktig aktør i kampen mot kriminalitet i arbeidslivet.»

Erik Nilsen, skattekrimsjef

Gatekjøkenet som vart byggjefirma

Endra rekneskap, formål og namn

Fair Play Bygg fangar opp informasjon om at ei bedrift har endra rekneskap, formål og namn, grep som blir gjort for å oppnå kreditt hos blant anna byggvarehandel. Vi sender ut advarsel om dette i vårt nettverk og får denne e-posten tilbake:

«Ja, den har vi dessverre ikke fanget opp hos oss selv om jeg har bedt gjengen være veldig påpasselig 😞 Har handlet for 50' som de fikk i kredittramme, ikke noe er betalt.

Kunden ringte inn og informerte om at han tok over selskapet etter kona som drev gatekjøkken. Bare tull hele greia.»

Personen som har henta ut varer har også roller i West-End Pub og denne bedrifta hadde same forretningsadresse i Østfold. Det vart henta ut diverse byggjevareer frå byggvarehus både i Østfold og Akershus.

I juni endrar bedrifta forretningsadresse til et bustadhus i Linjebakken, Oslo. Her er det heile ni aktive bedrifter registrert.

Rekneskapen for 2023 og 2022 er endra og levert inn til Brønnøysund på nytt. For rekneskapsåret 2023 er salsinntekt endra frå 870 000 til heile 3 863 000, ei auke på 344 %. I tillegg til byggjevareer har bedrifta fått kreditt frå ei rekkje leverandørar, blant anna drivstoff, teleselskap, bilverkstad, interiør med meir. Heile 54 betalingsmerknader er registrert per januar 2025.

Fair Play Bygg har mistanke om at verdiane går til eit kriminelt nettverk.

Mennesker som handelsvare

En metoderapport

Organiserte kriminelle nettverk trenger tilgang til et enormt stort antall mennesker som kan utnyttes til kriminell vinning. Disse blir brukt som pengemuldyr, stråpersoner, lånetagere, sjåførere, arbeidere m.m. og blir utsatt for lønnstyveri, ID-tyveri, trusler, vold, gjeld, straffeansvar etc. Bakmenn går som regel fri, få saker blir anmeldt og risikoen er stor for at politiet henlegger anmeldelser.

Levende kilder

For å avdekke hvem de kriminelle aktørene er og hvordan nettverk som hovedsakelig driver alvorlig vold-, gjeng- og narkotikakriminalitet samarbeider systematisk med profesjonelle tilretteleggere fra finanskrimverden på arbeidslivskriminalitetsfeltet, holder det ikke å analysere registerdata og dokumentasjon fra offentlige tilsyn. På et felt dominert av ID-misbruk, falske dokumenter og profesjonelle aktører, er det helt avgjørende å ha et godt samarbeid med levende kilder som kan fortelle oss hva og hvem som skjuler seg bak fasadene. Den mest verdifulle informasjonen kommer ofte om en bare lytter godt nok.

Menneskene bak tallene

Bak usynliggjøringen av fornærmede i ID-misbruksaker, står det hele mennesker som fortjener å ikke bli reduserte til tall, men også vitner med verdifull informasjon. Vi møter fortvilte mennesker som i tillegg til styreverv i byggeselskaper også er registrert som eiere av kjøretøy, kontoer eller narkotikadepotleiligheter disponert av kriminelle med stor volds kapital. Andre er kommet til Norge for å jobbe for å forsørge familien sin i hjemlandet, men endte opp med stor gjeld og straffeansvar for kriminelle handlinger de ikke ante var begått i deres navn.

Vi begynte å undersøke hvor profesjonelle tilretteleggere krysser spor med menneskene de kriminelle utnytter for å gjennomføre bedrageriene.

Rettsikkerheten til mennesker som blir utnyttet i arbeidslivet er svak. Samfunnet kan verne denne gruppen mot utnyttning ved å tilby juridisk bistand i mye større grad enn vi gjør i dag. I alt for mange tilfeller ender enkeltmennesker opp som tall i krimstatistikker, identitetsløse og usynlige for samfunnet som skal stå opp mot uretten som blir begått mot dem.

Det vil virke sterk kriminalitetsforebyggende dersom samfunnet hindrer handlingsrommet kriminelle har til å kjøpe identiteter og gjennom tvang utnytte mennesker.

Maren Amble Stinessen

Follow the people

Mennesker, som dersom de hadde vært reelle ledere i næringslivet ville representert verdier som mangfold og integrering, blir brukt i sentrale posisjoner i bedrifter.

Mennesker fra det åpne rusmiljøet i Oslo blir satt sammen med fattige rumenske tilreisende, afrikanske migranter og innsatte i norske fengsler i selskapsstyrer. Selskape-nes formål er alt fra eiendomsutvikling, snekkervirksomhet til bilutleie. I flere tilfeller kunne ikke de som møtte hos byggevarehandelen snakke norsk eller engelsk og virket nervøse og kunnskapsløse om varene de trengte.

Etter hvert så vi et mønster hos stråpersonene som ble brukt. Eksempelvis kunne et titalls personer fra et bestemt land knyttet til en felles adresse, bli mål for en formidler ute etter nye identiteter å misbruke. Gjennom relasjonsbygging og innpass i diverse miljøer kom vi på sporet av slike felles knyttingspunkter, og etter hvert, hvem som hadde hatt tilgang til ID-er, gjerne under dekke av å skulle hjelpe dem med kompliserte digitale søknader og skjemaer arbeiderne ikke selv mestret.

Da vi fikk en oversikt over hvilke identiteter dette gjaldt, kunne vi følge bruken av disse. Dette avdekket et møn-

ster som ga oss viktig kunnskap om organiseringen. Vi fant knytninger mellom formidlerne som overtok identitetene fra arbeiderne og hovedpersoner helt på toppen av nettverkene. Selv om formidlerne kunne være alt fra en arbeidskamerat som trengte lettjente penger til profesjonelle konsultantselskaper, talte mye for at oppdragsgivere betalte og samlet inn IDer fra formidlerne.

Slik fungerer dette som rene «ID-Tyverifabrikker». Samtidig kunne vi se at ID-er fra samme «kilde» ble brukt som stråpersoner i selskaper som tok opp milliongjeld på kreditt, tilrettelagt av samme regnskapskontor. På klientlisten til disse regnskapsførerne var også andre kriminelle aktører som bidro med identiteter fra andre miljøer, som norske tenåringer som av en eller annen grunn skulle stå i gjeld til kriminelle nettverk med stor voldskapital. Slik dannes den gjentagende kombinasjonen der utenlandske arbeide-

”

Mennesker, som dersom de hadde vært reelle ledere i næringslivet ville representert verdier som mangfold og integrering, blir brukt i sentrale posisjoner i bedrifter.

“

re blir daglige ledere og unge gutter fra vestkanten søker om billån på bakgrunn av inntekt fra samme firma. Mens begge gruppene er menneskelig handelsvare som lett kan erstattes, er de beste tilretteleggerne så uerstattelige at vi finner spor av dem i nesten alle sakene vi har undersøkt.

Kundene

Etter å ha fulgt med på hundrevis av navn som beveget seg rundt i nettverket av bedragerisaker, ble vi oppmerksomme på et annet mønster. Adresser og biler som ble registrert i navnet på personer utsatte for ID-misbruk, havnet ofte

Foto: Erik Mammen

Rådgiver Maren Amble Stinessen, Fair Play Bygg Oslo og omegn

i hendene på gjentagende navn. Spesielt biler så ut til å bli omregistrerte fram og tilbake til de samme aktørene. Etter hvert fant vi igjen disse navnene i ferske straffesaker, flere dømt til lange fengselsstraffer for organisert kriminalitet. Vi avdekket at alt fra 1 % MC-klubber, internasjonale kriminelle nettverk til statlige aktører hadde knytninger til sakene vi undersøkte. Mange av disse driver i dag selskaper i byggenæringen og næringslivet ellers.

Det er veldig vanskelig å få rett når man har rett

Intervju med Marte Eidsand Kjørven, professor i rettsvitenskap, UiO

Marte Eidsand Kjørven
Foto: Universitetet i Oslo

Fair Play Bygg har snakket med rettsikkerhetsprisvinner og jusprofessor Marte Eidsand Kjørven om ID-tyveri. Da hun mottok Rettsikkerhetsprisen i 2024, trakk juryen frem hennes arbeid med å kartlegge hvordan domstolene har praktisert jussen i slike saker. Hun har avdekket hvordan finansinstitusjoner, som drar nytte av digitaliseringen, har skjøvet ansvaret for sikkerheten og det økonomiske tapet ved misbruk over på forbrukerne. Hennes systematiske arbeid med å belyse feil lovtolkning bidro til at Høyesterett i 2020 endret praksis.

Hvordan ble dette så viktig for deg?

Jussbuss gjorde meg oppmerksom på at de i 2017 fikk inn stadig flere saker der folk ble utsatt for BankID-misbruk til låneopptak, og ofrene ble sittende igjen med store økonomiske tap. Da jeg begynte å grave i rettspraksis, fant

”

Ofre kan ende opp med uhåndterlig gjeld, miste hjemmet sitt, bli sykemeldt eller falle utenfor arbeidslivet.

“

jeg en rekke dommer der ofrene ble holdt økonomisk ansvarlig for lån etter BankID-misbruk på sviktende juridisk grunnlag. Dette fikk store konsekvenser for dem som ble rammet, og det engasjerte meg dypt.

Hva er ID-tyveri og hvilke konsekvenser har det?

ID-tyveri handler om å misbruke en annens identitet for økonomisk vinning, eksempelvis ved å ta opp lån eller opprette selskaper. Dette skaper store rettsikkerhetsutfordringer, blant annet fordi personer feilaktig kan bli holdt strafferettslig og økonomisk ansvarlige.

Hva koster ID-tyveri samfunnet?

Det er umulig å tallfeste nøyaktig, men tapene er enorme. Finansinstitusjoner, velferdsstaten, selskaper og enkeltpersoner lider store økonomiske tap. I tillegg kommer de sosiale konsekvensene: Ofre kan ende opp med uhåndterlig gjeld, miste hjemmet sitt, bli sykemeldte eller falle uten-

for arbeidslivet. Familier, særlig barn, rammes hardt, med konsekvenser som potensielt kan vare i generasjoner.

Hva sier straffeloven?

Straffeloven § 202 slår fast at det er straffbar identitetskrenkelse å opptre med en annens identitet for å skaffe seg selv vinning, uansett om offeret frivillig har gitt fra seg BankID, kodebrikke eller passord. Hvis noen utnytter dette til å ta opp lån eller stjele penger, er det både bedrageri og identitetskrenkelse. Men selv om identitetskrenkelse er straffbart, svikter rettsvernet i praksis. Det har blant annet sammenheng med at svært mange saker henlegges og at ofrene – til tross for at de er utsatt for en straffbar handling – kan ende opp med det økonomiske ansvaret for de straffbare handlingene de er utsatt for.

Er ID-misbruk et klasseproblem?

Alle kan utsettes for ID-misbruk, men feltet er likevel preget av klassesdimensjoner. Sårbare grupper får ofte ikke den rettsbeskyttelsen de har krav på. Vi ser en tendens til klassejuss, der de svakeste faller utenfor systemet. Mennesker uten sterke interessegrupper som taler deres sak, blir ofte usynlige i rettsstaten.

Hva må gjøres?

Vi trenger tiltak både for å forhindre ID-misbruk og for å beskytte de som rammes. Sikkerheten må styrkes, og ofre må få bedre juridisk bistand. I dag er de avhengige av ideelle organisasjoner, fordi myndighetene svikter. Fair Play Bygg Oslo og omegns arbeid er avgjørende – både for å hjelpe ofre og for å avdekke kriminelle nettverk.

På noen områder er det kanskje ikke jussen som sådan som er problemet, men heller at det er veldig vanskelig å få rett når man har rett. For å rette opp i det trenger vi veldig mange ulike tiltak, på veldig mange forskjellige områder. Vi trenger regler og praksiser som forhindrer at ID-misbruk kan skje i første omgang. Det handler blant annet om hvordan vi har organisert og regulert offentlige registre, tillitsbaserte offentlige ordninger og digitalisering av finansielle tjenester. Dernest må praktisk hjelp, rettshjelp og sterke materielle rettigheter være på plass for å reparere i de sakene som ikke kan forhindres. Det handler om både strafferett, avtalerett og regler om bevisbyrde og prosess – bare for å nevne noen.

I sluttrapporten til rettshjelpstiltaket ID-juristen er det

listet opp en lang rekke tiltak av ulik karakter. Som et absolutt minimum bør det nedsettes et offentlig utvalg.

Hva er det viktigste vi må forstå om ID-misbruk?

Overgangen fra fysisk til digital identifikasjon har i praksis flyttet mye av ansvaret for ID-sikkerhet fra banker, bedrifter og offentlige institusjoner til enkeltindividet. For å sette det på spissen: Tidligere måtte bankene selv sikre sine penger – nå er det opp til hver enkelt å beskytte sin BankID, som i praksis også beskytter bankens og velferdsstatens midler. Denne endringen har store samfunnsmessige konsekvenser som ikke er tatt på alvor.

Bruker falsk ID og stråmenn til Porsche-kjøp

– Det blir mer og mer vanlig, sier Rune Skjold i politiet om svindelmetoden som inneholder et kjøpt aksjeselskap, falske regnskaper og stråmenn eller identitetstyveri.

Publisert 13. juni

Finansavisen
13. juni 2024

Fair Play Bygg
ØSTFOLD

Hamid - en moderne heltehistorie

Arbeidsgiver stjal lærlingens identitet og påførte ham stor gjeld – Arbeidstilsynet omgjør vedtak

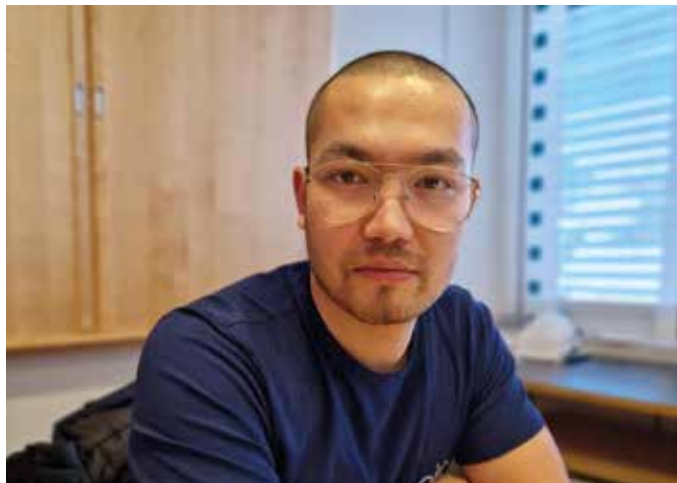

Foto: Fair Play Bygg Oslo og omegn

Hamid Norouzi på Fair Play Byggs kontor

I fjor delte Fair Play Bygg historien om tømrerlærling Hamid, som hadde blitt utsatt for ID-misbruk av sjefen og blitt påført gjeld på mange hundre tusen kroner. Hamids styrke og pågangsmot har gitt oss verdifull kunnskap i kampen mot ID-misbruk, men vi vet også at det koster mye å stå fram og snakke om gjeld, skyld og skam. I år vil vi dele historien om Hamids kamp, hva han har lært oss og hvordan prosessen har gitt oss mer håp for framtiden.

Først den gode nyheten: I desember 2024 fikk Hamid et brev fra Arbeidstilsynet. Det viser til anmodning fra Sheraz Malik i Gatejuristen om å frafalle tvangsmulkt og overtredelsesgebyr i Hamids sak på bakgrunn av ID-tyveri. Etter fire lange år ansvarlig for en overveldende gjeld påført av en annen, var det med ubeskrivelig lettelse at Hamid kunne lese at Arbeidstilsynet frafalt kravet på nesten

200 000 kroner og at Hamid skulle få alt han hadde innbetalt tilbake.

I brevet begrunner Arbeidstilsynet omgjøringen av vedtaket slik:

Arbeidstilsynet finner at det er lagt frem så vidt mye dokumentasjon som underbygger Norouszis versjon av de faktiske forhold i denne saken at vi finner å kunne legge dette til grunn (...)

Det er nesten umulig å beskrive hva denne korte setningen og avgjørelsen betyr for Hamid uten å snakke om hvordan ID-misbruk kan knekke et menneske. Fair Play Bygg har møtt og lyttet til mange mennesker utsatt for ID-misbruk og ufrivillig stråpersonvirksomhet. Derfor vet vi at Hamid representerer mange stemmer når han deler fra sin egen opplevelse.

Tunge prosesser

ID-misbruket Hamid ble utsatt for har preget ham sterkt og gjort livet mørkt og svært vanskelig å leve. Hamid måtte innse at han hadde blitt låst i et avhengighetsforhold med en sjef som hadde frarøvet ham det mest grunnleggende som finnes, sitt eget navn og identitet. Likevel var det først i møtet med myndighetene at han virkelig følte at gulvet under ham forsvant. Han fikk uforklarlige økonomiske krav på svimlende summer, men opplevde at ingen trodde på ham da han fortalte sannheten.

Hamid følte at systemet fortalte ham at han ikke hadde verdi som menneske lenger. ID-misbruket hadde fått langt større konsekvenser enn pengene som ble trukket fra kontoen hver måned. Noen hadde tatt fra ham kontrollen over hans eget navn og han hadde blitt usynlig ovenfor systemet som han trodde skulle beskytte ham.

Arbeidstilsynets omgjøring av vedtaket gjorde ham

Arbeidslivskriminalitet

Hamid ble lurt av sjefen. Nå skylder han staten 200.000 kroner

Hamid Norouzi (28) anmeldte sjefen for å ha utnyttet ham i en sårbar situasjon. Nå er han under tvungen gjeldsordning, og saken er henlagt av politiet.

Hamid Norouzi slet med norsken, og sier han ikke skjønnte digitale systemer eller forsto hvordan næringslivet fungerte. Han har anmeldt sin tidligere sjef for svindel. Saken ble henlagt
Foto: Ronja Sagstuen Larsen

Fri Fagbevegelse
28. februar 2024

plutselig synlig igjen. Gjennom å lytte til hva Hamid faktisk sa og dokumentasjonen vi hadde lagt fram, ga Arbeidstilsynet Hamid tilbake troen på samfunnet, tillit til demokratiet og følelsen av å være en del av et felleskap som ser ham. Nå kan han se framover med nytt håp i øynene og Fair Play Bygg heier videre en helt som har blitt svært viktig for oss, både personlig og faglig.

Behov for tilrettelagt bistand

Saken til Hamid viser hvor viktig det er med en helhetlig tilnærming i saker om arbeidslivskriminalitet. Rettshjelp, sosial støtte og psykologisk oppfølging er avgjørende for at ofrene skal kunne stå imot utnyttelse. ID-tyveri i arbeidslivet er en

Avisa Oslo
23. desember 2024

alvorlig forbrytelse, men den juridiske byrden ligger ofte på offeret, noe som gjør det vanskelig å bevise uskyld.

Strukturer som gjør mennesker sårbare for å bli utsatt for ID-misbruk, blir ofte forsterket uten riktig bistand til fornærmede. Faktorer som dårlig mental helse, hjemløshet og mangel på språk- digital- eller systemorienteringskompetanse øker risikoen for å bli utsatt for ID-misbruk. Uten tydelige retningslinjer for hvordan slike saker skal håndteres, gjør myndighetene seg utilgjengelige og mange ofre blir stående alene. Manglende reell bistand gjør mennesker i sårbare situasjoner forsvarsløse i møte med kriminelle nettverk som tjener store penger på stråpersonvirksomhet. En bedre bistandsramme vil sette fornærmede i bedre

posisjon til å anmelde og bistå politiet i etterforskning av sakene.

Likhet for loven

Politiet begrunner ofte nedprioriteringen av disse sakene med at det er ressurskrevende arbeid. Fair Play Byggs arbeid med bevisinnsamling var avgjørende for at Hamid til slutt ble trodd. Ved å dokumentere pengestrømmer, korrespondanse og arbeidsforhold kunne vi presentere en sak som var så godt underbygget at Arbeidstilsynet ikke lenger kunne ignorere den. For Hamid ble Arbeidstilsynets omgjøring av vedtaket livreddende, men som for det store flertall av mennesker utsatt for ID-misbruk, får heller ikke Hamid hjelp av politiet til å stoppe gjerningspersonen.

Det er grenser for hvor lenge tilliten til demokratiet kan opprettholdes med et politi som ikke ser det nødvendig å gripe inn i disse sakene, verken for å ivereta den enkelte fornærmedes rettsikkerhet eller å begrense de enorme skadene kriminelle aktører påfører samfunnet ved hjelp av stråpersonvirksomhet. Det er uten tvil ressurskrevende å etterforske ID-misbruk, men ved å systematisk la være å ta slike saker, svekkes ikke bare tilliten til staten, det sender signaler til kriminelle om at det er straffefritt å utnytte mennesker i sårbare situasjoners handlingsrom til egen vinning. Dette har store konsekvenser for resten av samfunnet.

Håp for framtiden

Hamid er blitt en viktig person for Fair Play Bygg og har i mange møter på kontoret rørt oss med sine dype tanker om livet og samfunnet. Vi vil alltid heie på Hamid og er ham evig takknemlig for at han med sin styrke, utholdenhet og ærlige refleksjoner har gitt oss håp for en bedre framtid.

Fri Fagbevegelse
5. mars 2024

Får alvorlig kritikk: – Må overbevise folk om at politiet ikke er korrupte

93 av 99 saker om arbeidslivskriminalitet har blitt henlagt. Nå etterlyses bedre beskyttelse av arbeidsfolk.

– Det er fritt frem for arbeidsgivere å utnytte sårbare arbeidstakere i Norge. Det er omtrent ikke vits i å anmelde når sakene bare blir henlagt, sier Maren Amble Stinessen i Fair Play Bygg. (Illustrasjonsfoto)

Foto: Håvard Sæbø

Telekom – samfunnsnyttig infrastruktur

Fruktbart samarbeid med aktørene i telekombransjen

For tredje året på rad arrangerte Fair Play Bygg Oslo og omegn seminar for telekombransjen i desember 2024. Mye har skjedd siden det første arrangementet. På seminaret løftet Fair Play Bygg at vi nå ser at det i større grad er snakk om sikkerhetsspørsmål i sakene knyttet til telekombransjen.

Av den grunn var Nasjonal kommunikasjonsmyndighet (Nkom) invitert til seminaret med et innlegg om samfunnskritisk infrastruktur og deres risikovurdering av ekomsektoren for 2024. Nkom har sett en betydelig endring i risiko- og trusselbildet for ekomtilbydere og datasenteroperatører de siste årene på grunn av den sikkerhetspolitiske situasjonen.

Fair Play Bygg benyttet seminaret til å invitere til tettere samarbeid rundt disse spørsmålene, og viste til flere av sakene vi hadde jobbet med i løpet av året som berørte telekombransjen.

En av sakene som ble redegjort for gjaldt en virksomhet med oppdrag innen utbygging av 5G-nettet i Norge. Ingen av de ansatte, fra Romania, Serbia og Kroatia, skal ha fått lønn for arbeidet ifølge opplysningene Fair Play Bygg mottok. Kilden mener at virksomheten spekulerer i konkurser da personene med roller i virksomheten ser ut til å ha gjort lignende tidligere.

Fair Play Bygg gjør undersøkelser og ved hjelp av åpne kilder finner vi raskt flere ting vi reagerer på. Virksomheten har blant annet stor gjeld til Skatteetaten. Men først og fremst var det interessant å se hvordan de selv presen-

terte seg på internett. Der oppgir virksomheten å være «Employment agency» og at de er representert i flere land. Samtidig som de fremstår som en aktør innen telekombransjen i andre sammenhenger er de aktive på rumenske Facebook-grupper og leter etter blant annet billakkerere. Når vi ser nærmere på daglig leder, ser vi at han har flere konkurser bak seg og en ledende rolle i Kodar Engineering som vi har skrevet om i årsrapporten for 2021. Dette var saken som var bakgrunnen for at Fair Play Bygg begynte å samle telekombransjen.

I fjorårets årsrapport skrev vi om flere varsler som omhandlet samme regnskapsfører som denne virksomheten bruker. Et regnskapsfirma godt kjent for Fair Play Bygg og som er flittig i bruk av kriminelle aktører, men også en gjenganger i de sakene vi har hatt på telekom.

Virksomheten ble begjært konkurs og vår kilde var bekymret for at daglig leder skulle ta med seg verdiene, verktøy og maskiner, til utlandet. På sosiale medier ser vi at virksomheten søkte etter nye ansatte etter at

de var konkurs. Det ble også opprettet et nytt selskap rett etter konkursen, som ble annonsert på deres Facebook-side.

Selskapet søker etter ansatte for oppdrag i Düsseldorf. Virksomheten reklamerer i det tyske markedet som en "viktig" norsk utbygger av 5G-infrastruktur, samtidig som de går konkurs i Norge. Daglig leder oppgir på LinkedIn å være "frilans" fagekspert på infrastruktur. Ny informasjon om virksomheten og personene fører til at vi sender

”

På sosiale medier ser vi at virksomheten søkte etter nye ansatte etter at de var konkurs. Det ble også opprettet et nytt selskap rett etter konkursen, som ble annonsert på deres Facebook-side.

“

”

Fair Play Bygg har blitt denne lavterkel varslingskanalen hvor man kan ha denne samtalen. Det ønsker vi å nå ut til flere i telekombransjen med.

“

nytt varsel til etatene. På bakgrunn av sabotasjen mot telekom-infrastruktur i Østersjøen, blir også PST varslet om denne aktøren.

I etterkant av seminaret får Fair Play Bygg ny informasjon om virksomheten med mistanke om at de fremdeles operer i Norge. I tillegg får vi styrket mistanken mot regnskapsføreren som også selger tjenester til andre bransjer.

Denne saken er typisk: Fair Play Bygg blir kontakta av flere personer som ikke vet hvem de skal henvende seg til. Terskelen for å melde ifra andre steder oppleves ganske høy. Fair Play Bygg er en varslingskanal med lav terskel hvor man kan ha slike samtaler. Det ønsker vi å nå ut til flere i telekombransjen med.

Fri Fagbevegelse
5. mars 2024

Serbiske montører bygger 5G-nett uten overtidsbetaling

Det er fortsatt rusk i maskineriet hos telekombransjen, men Fair Play Bygg Oslo og omegn øyner håp.

Hanna Kjemprud, fagleder i Fair Play Bygg Oslo og omegn

Foto: Leif Martin Kirknes

Dagsavisen
3. april 2024

Dagsavisen Kjøp Logg inn

NYHETER

Høyre vil henge ut useriøse bedrifter: Må satse på exit-strategi, sier Fair Play

Høyre har lansert en sanksjonspakke for å bekjempe arbeidslivskriminalitet. Fair Play Bygg roser initiativet, men mener de virkelige effektive tiltakene mangler.

Arbeidslivskriminaliteten blir grovere, og useriøse aktører finner stadig nye metoder som gjør arbeidet med å avsløre dem vanskeligere. Nå ønsker Høyre å sette inn en sanksjonspakke. Illustrasjonsbilde. (Foto: Frederik Ringnes/NTB)

Utdrag fra **Tettpå-veileder** for sjekk av bakgrunnen til håndverksbedriftene

Enhetsregisteret, Foretaksregisteret og MVA-registeret

For å kunne drive virksomhet i Norge, må man være registrert i Enhetsregisteret og/eller Foretaksregisteret og ha organisasjonsnummer, dette for å kunne betale skatter og avgifter og for at tilsynsetater skal kunne utføre kontroller og gi ulike godkjenninger. Virksomheten må også være registrert for å kunne betale lønn til sine ansatte. Bedrifter skal registreres i merverdiavgiftsregisteret når omsetningen har oversteget 50 000 kroner.

Konkursregisteret

Personer med konkursskarantene (næringsforbud) får ikke starte ny bedrift eller påta seg nye verv som for eksempel daglig leder, styreleder, styremedlem eller varamedlem i karanteneperioden.

Skatteattest

Du kan be håndverkeren om skatteattest. Attesten gir oversikt over om skatter og avgifter er betalt, registreringer i lovpålagte registre, antall ansatte og annen nøkkelinformasjon. Håndverkere kan bestille attesten i Altinn og sende på e-post til oppdragsgiver.

Økonomi

Ved større byggeprosjekter, anbefaler vi å sjekke håndverksbedriftens økonomiske situasjon på proff.no eller lignende. Å velge en håndverksbedrift med solid økonomi, kan minimere risikoen for at uheldige situasjoner inntreffer underveis.

Sjekk fagkompetansen

Ta en kompetansesjekk på håndverksbedriftene du vurderer til byggeprosjektet ditt. Jo flere godkjenningsordninger du kryss-sjekker, jo tryggere kan du være på at bedriften har godkjent kompetanse i de ulike byggfagene.

- Svennebrev/fagbrev
- Mesterbrev
- Elektrisk arbeid
- Våtromssertifikat
- Sentral godkjenning
- Godkjent lærebedrift

HMS-kort

Arbeidsgivere har ansvar for at alle som jobber på byggeplassen har gyldig HMS-kort. Kortet gir en bekreftelse på at arbeidstakerne er lovlig registrert og har arbeidstillatelse. Hensikten er å identifisere både hvem arbeidstakeren er og hvem de arbeider for.

Illustrasjonsfoto: AS Watt

Bøter til el-installatør

Case 5

Fair Play Bygg Oslo og omegn har fulgt med på fleire selskap i elektrobransjen dei siste åra. Eit av desse selskapa er registrert i Oslo og har utført både private og offentlege oppdrag i 2024. Selskapet er godkjent opplæringsbedrift av utdanningsetaten i Oslo. Både tilsette, fagforeiningar, bransjeforeining og kundar har tatt kontakt med Fair Play Bygg og gitt opplysningar om føretaket.

Fair Play Bygg har blant anna varsla om utstrekt bruk av overtid ut over kva som er tillate etter arbeidsmiljølova, tilsette som ikkje får overtidbetaling, bruk av skuleelevar til arbeid på helg/natt, ikkje forsvarleg fagleg oppfølging av el-arbeid og bruk av arbeidskraft utan lovleg opphald i Noreg.

Varsla frå Fair Play Bygg har resultert i fleire tilsyn, stans, pålegg og bøter frå Arbeidstilsynet. Også Det lokale el-tilsynet (DLE) har kontrollert selskapet og funne grove avvik frå regelverket. DLE har bedt om at Direktoratet for samfunnstryggleik og beredskap gir selskapet tvangsmulkt.

Huseieren svindles – sportsbilen forsvinner

Tømrerfirma gjorde slett jobb og tok kundens sportsbil som betaling

Et tømrerfirma fikk i oppdrag å utføre utbedringer av et familiehus i Østfold. Det endte med store skader på huset, fortvilte huseiere, konkurs og en kostbar sportsbil som ble borte.

Høsten 2024 ble Fair Play Bygg Østfold kontaktet av et ektepar i 40-årene. Ekteparet bor i en eldre enebolig i en av Østfold-byene og ville varsle om et tømrerfirma de hadde engasjert til et renoveringsoppdrag på boligen deres. Fair Play Bygg kjente godt til mannen bak firmaet.

Befaringen

Ekteparet la ut jobben med å renovere badet deres på «mittanbud.no». De ble umiddelbart kontaktet av en tømrer som presenterte seg som faglig leder i et tømrerfirma fra Vestfold. Et par dager senere møtte tømreren og hans sønn (daglig leder) til befaring hjemme hos ekteparet. Under befaringen holdt sønnen seg taus i bakgrunnen.

Ekteparet fikk et godt førsteinntrykk. I tillegg til å fastslå at badet trengte totalrenovering, sa tømreren at det hasta å reparere taket. Takrenner, nedløp og beslag måtte skiftes. Tømreren sa at firmaet kunne utføre begge jobbene. Og nærmest for å være grei skulle han gi dem et samlet pristilbud. Ekteparet sa at de ikke kunne ta stilling til et slikt tilbud før de hadde solgt sportsbilen de eide.

Sportsbilen

Tømreren, som var bilentusiast, spurte om å få se bilen. De viste fram bilen og fortalte at de forventet å kunne selge den for kr 750.000. Tømreren sa videre at han faktisk kunne tenke seg å kjøpe bilen selv og at bilen kunne inngå som en del av betalingen for jobben på huset, dersom bilen var i god stand. Ekteparet lot seg dermed overtale, og lot tømreren ta med seg bilen.

Et par dager senere fikk de oversendt en avtale med et

”

Lokale rørlegger- og elektrikerbedrifter var engasjert som underentreprenører. De lokale fagfolkene fortalte om konflikter med tømrerfirmaet om betaling for oppdraget.

“

pristilbud. Jobben med reparasjon av taket og totalrenovering av badet var priset til kr 1.000.000. Videre var det beskrevet at sportsbilen skulle dekke kr 750.000 av betalingen. Eierskifte av bilen skulle i henhold til avtalen skje når arbeidet på taket var fullført og renoveringsarbeidet av badet var påbegynt, og ytterligere kr 250.000 skulle betales når også badet var ferdig. Ekteparet aksepterte avtalen.

Manglet verktøy og bygningsmaterialer

Så ble det stille. Ekteparet hørte ikke noe fra tømreren eller noen andre i firmaet. Først etter flere purringer dukket to polsktalende arbeidere fra tømrerfirmaet opp. Men oppmøtefrekvensen var sporadisk og lite forutsigbar.

Det var lite framdrift i arbeidet. Ekteparet reagerte etter hvert på hvordan arbeidet på badet ble utført. Alt frem-

stod som uorganisert, tilfeldig og rotete. I tillegg viste det seg snart at de to arbeiderne ikke hadde nødvendige materialer eller verktøy for oppdraget. Dette måtte ekteparet kjøpe slik at arbeiderne kunne utføre arbeidet.

Tømreren fra befaringen kom aldri for å delta i arbeidet og han fulgte aldri opp de manglene ekteparet opplyste om på telefon. Men han var derimot svært opptatt av å få overført eierskapet av bilen. Dette nektet ekteparet å gjøre før arbeidet på taket var ferdig.

Svindlet lokale firmaer

Lokale rørlegger- og elektrikerbedrifter var engasjert av tømrerfirmaet som underentreprenører. De lokale fagfolkene fortalte om konflikter med tømrerfirmaet om betaling for oppdraget. Rørleggeren hadde på telefonen blitt truet og skjelt ut av tømreren da han purret på betaling. Da ingen av dem fikk betaling tok ekteparet grep og betalte kr 60.000 fra egen lomme, uten at det dekket hverken rørleggerens eller elektrikerens utgifter.

Katastrofen er et faktum

Etter hvert viste det seg at kvaliteten på arbeidet som ble utført ikke var som forventet. Baderomsplatene som ble montert på veggen hadde store gliper, gulvfliser var lagt skjevt, himlingen på badet sprakk opp og vinduet var ute av lodd.

Ekteparet forstod nå arbeiderne ikke var kvalifisert for jobben de var satt til å gjøre. De gjorde derfor ulike søk på nettet og fant ganske raskt ut at det var flere forbrukere som advarte mot å benytte tømrerfirmaet. Ulike huseiere skrev at de var svindlet i forbindelse med renovering av boliger. Ekteparet oppdaget også at tømreren hadde hatt konkursskarantene i to år, frem til juni 2024, og at han tidligere var kjent for slik svindelvirksomhet.

Med henvisning til alle de negative opplevelsene, bestemte ekteparet seg i begynnelsen av august 2024 for å bryte avtalen og arbeidet på boligen.

Tømreren aksepterte dette og han skulle sende en faktura på arbeidet som var gjort, og at de skulle få tilbake bilen når denne fakturaen var betalt. Men nå var tålmodigheten slutt. Ekteparet aksepterte ikke at han holdt tilbake bilen, og gikk til politiet og anmeldte for underslag av

”

De skulle ønske de hadde foretatt en like grundig bakgrunnsjekk i forkant, som den sjekken de gjorde på nettet da det allerede var for sent.

“

bilen. Saken ble umiddelbart henlagt, på tross av at gjeringsmann var navngitt. Begrunnelsen for henleggelsen var politiets manglende kapasitet til å etterforske saken. Henleggelsen er påklaget til Statsadvokaten, og er ennå ikke avgjort.

Badet må rives og bygges på nytt

På grunn av det dårlig utførte arbeidet bestemte ekteparet seg for å få en vurdering av en takstmann. Takstmannen beskrev skadene og feilene som så omfattende at hele badet må rives helt og gjenoppbygges på nytt, etter krav stilt i teknisk forskrift. Takstmannen beregnet dette til å koste kr 350.000.

Faktura

Samtidig som de mottok takstmannens rapport, fikk ekteparet faktura fra tømreren. Fakturaen var pålydende kr 550.000 og hadde tre dagers betalingsfrist. Fakturaen var ikke spesifisert. Ekteparet godtok ikke fakturaen; verken beløpet eller grunnlaget. De gjorde umiddelbart tømreren kjent med dette. Den eneste responsen han ga på dette var at han beholdt bilen til fakturaen var betalt.

Konkurs

I november 2024 fikk ekteparet en henvendelse fra en advokat som opplyste om at tømrerfirmaet var meldt kon-

Foto: Erik Månen

Avdelingsleder Tor Østensvig, Fair Play Bygg Østfold

Kunne denne saken vært unngått?

Tor Østensvig, avdelingsleder Fair Play Bygg Østfold:

– Dette er en trist sak. Her har flere huseiere blitt svindlet. I tillegg er en del av modusen å lure lokale håndverkere og byggevareleverandører til å yte tjenester, som de senere ikke får betalt for.

Ved å følge rådene i «Tettpå-veilederen» fra Skatteetaten vil huseier få hjelp til å velge seriøse håndverkere. Her vil du få råd om å sjekke konkurshistorie og hvordan du kan kreve skatteattest. Det vil si at du kan få opplyst om selskapet skylder penger til Skatteetaten.

Dersom huseier i forkant hadde gjort de undersøkelser de gjorde i etterkant, ville de nok valgt en annen håndverker.

Se mer om Tettpå-veilederen på s. 36 og lenke på s. 48.

kurs og at han var bostyrer. Bostyreren opplyste videre at ekteparet hadde en gjeld til konkursboet på kr 550.000, og at bostyrer derfor hadde tatt arrest i ekteparets bil. Hele situasjonen fremstod som helt absurd for ekteparet. De engasjerte en advokat for å hjelpe dem.

Avtale med boet til slutt

Ekteparet deltok på en skiftesamling desember 2024. Det viste seg da at det var over 60 kreditorer som hadde utestående krav mot boet. Videre kom det fram at en rekke huseiere hadde blitt satt i gjeld og/eller tapt penger på grunn av tømmerens virksomhet de siste to årene.

Ekteparet fikk til slutt en avtale med konkursboet om å innbetale kr 100.000 til boet mot at de fikk utlevert bilen sin. Dette aksepterte de, etter råd fra egen advokat.

Familien sitter i skrivende stund med et ødelagt bad og en ødelagt bil. I tillegg har de tapt til sammen om lag kr 300.000 i tilknytning til anskaffelse av materialer og verktøy til arbeiderne, betaling av rørlegger og elektriker, samt betaling til konkursboet og egen advokat. De skulle ønske de hadde foretatt en like grundig bakgrunnssjekk i forkant, som den sjekken de gjorde på nettet da det allerede var for sent.

Lønstjuveri og kriminalitet i godkjend lærebedrift

Ikkje alle lærebedrifter er like seriøse

Lærebedrifter er bedrifter som har lov til å ta inn lærlingar. Seriøse bedrifter som tar ansvar for fagopplæring, får offentlege tilskot og blir prioritert ved offentlege oppdrag. Fair Play Bygg Oslo og omegn sender varsel om lærebedrifta Christiania Fasade som resulterer i ein konkurs og at Skatteetaten krev inn eit millionbeløp.

Fair Play Bygg får varsel frå opplæringskontoret som har ansvar for mur og flisleggjarfaget om ein lærling dei er bekymra for. Vi reiser ut på ein byggeplass for å tale med lærlingen. Det verkar ikkje som om han har det bra og Fair Play Bygg anbefalar at opplæringskontoret ikkje teiknar fleire lærekontraktar med bedrifta og at lærlingen får tilbod om å fullføre læretida i ei anna lærebedrift.

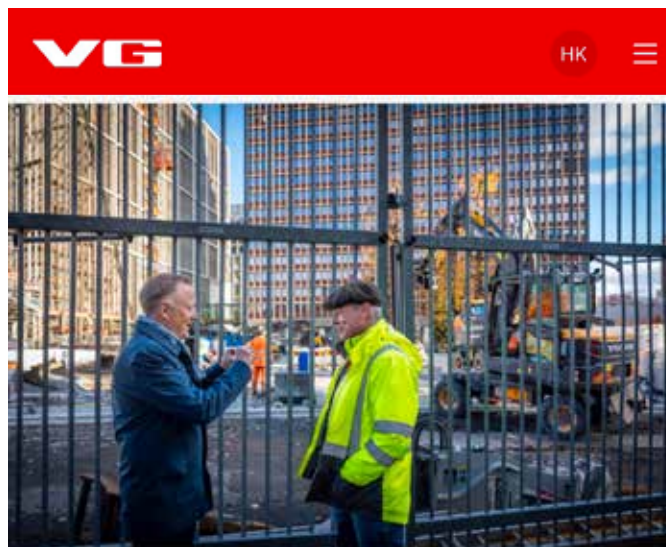
Etterkvart får Fair Play Bygg fleire meldingar frå tilsette i Christiania Fasade om løn som ikkje blir betalt ut og ugreie forhold. Vi granskar bedrifta nærmare og finn at dagleg leiar har straffbare forhold og ei lang rekke konkurransar bak seg.

Ein arbeidstakar skriv til oss at det var minst seks tilsette som ikkje hadde fått løn på fleire månader og at det vart arrangert «fest» på firmaets kontor. Det viser seg at Christiania Fasade ikkje betalar arbeidsgivaravgift eller andre krav til Skatteetaten og byggjer opp ei stor gjeld til det offentlege.

Fair Play Bygg får også kontakt med andre tilsette som kan fortelje om ulike oppdrag og at arbeidsgjevaren er pågåande for å få betaling for oppdraga. Ein oppdragsgivar har ein fordring på 1 900 000 som dagleg leiar masar om å få betalt. Dette er viktig informasjon som vi sender vidare til A-krimsentret i Oslo. Informasjonen gjer at Skatteetaten kan ta utlegg i fordringa, slik at oppdragsgjevaren betaler beløpet direkte til Skatteetaten.

Kreditorane slår bedrifta konkurs i februar 2024 på grunn av stor gjeld. Det kom inn 26 krav om uteståande løn til

konkursbuet og eit krav frå Skatteetaten på kr 6 241 052. Arbeidsgivar er i gang med nye firma etter konkursen.

Statsbygg-sjef Nikolaisen og Lars Mamen er oppgitt over knapt noen blir dømt for å lønsslure sine ansatte.

Lønnstyveri skulle bekjempes med ny lov: 283 anmeldt – én dømt

Fair play-sjef Lars Mamen og Statsbygg-sjef Harald Nikolaisen klasker en brutal statistikk i bordet når de nå gir politiet klar melding.

VG,
24. oktober 2024

A-krim blir stadig mer «proff»

Intervju med Gro Smogeli, leder for a-krimsentret i Oslo

”

De organiserte kriminelle integrerer seg i legale virksomheter.

“

- Hva tenker du er den største skadevirkningen av a-krim?

- Jeg ser på a-krim som en type økonomisk kriminalitet, og med de samme skadevirkningene som man opplever der. De organiserte kriminelle integrerer seg i legale virksomheter, innberetter fiktive ansatte og lønninger, bedrar og utnytter velferdsordninger mv.

Denne kriminaliteten blir stadig mer «proff», og den påvirker enkeltmennesker, næringsliv og velferdsordninger, og den bidrar til at tilliten i samfunnet blir svekket.

Dette er sammensatte og kompliserte utfordringer, og det stiller stadig større krav til at vi må tilnærme oss det både på en tverretatlig måte (dele informasjon) og bruke verktøykassa sammen.

- Hvordan ser dette ut i Oslo-området, er det de samme metodene som brukes her som i resten av landet?

- Tidligere opplevde vi ofte at kriminelle «trender» kom først i Oslo-området, men jeg tror at det nå treffer ganske likt over landet. Imidlertid kan en vel snakke om «hovedstadsutfordringer», i det omfang av virksomheter, investeringer, utenlandske arbeidere mv. er større her. Vil også tro at det faktisk at Oslo er en storby gjør at illegal virksomhet ikke er så transparent som på mindre steder og byer. Det er også lettere «å gjemme seg» med ulovlig oppholdstillatelse, og dermed gjøre det lettere for arbeidsgivere å utnytte slike sårbare.

- Lønnstjuveri er en metode for a-krim som treffer arbeidstakerne direkte, men er vanskelig å etterforske, og få saker

kommer for retten. Hvilke råd har du til en arbeidstaker som mener seg utsatt for lønnstjuveri?

- Dersom politi og påtalemyndighet skal få gjennomslag for disse sakene må en i større grad ha «bevis», dvs. notoritet på arbeidsforhold, avtaler og lønnsutbetalinger. Dette er vanskelig der arbeidsgiver verken skriver arbeidskontrakt eller har lønns slipper, men vi oppfordrer alle til å samle på SMS'er, chatter mv en har med arbeidsgiver.

Og vi oppfordrer til å anmelde forholdet uansett. Kanskje er det andre som har anmeldt samme arbeidsgiver, og da vil det kunne være lavere terskel for politiet for å igangsette etterforskning.

- Fair Play Bygg ser ofte at de samme aktørene går igjen i ulike bransjer, for eksempel både i bygg, transport, renhold og servering. Stemmer dette med ditt inntrykk?

- Ja, vi ser også at vi har aktører som går igjen. Vi prøver å holde det tverretatlige kontrolltrykket oppe der vi ser at aktører ikke retter seg etter lover og regler, men det er ikke alltid nok. Vi erfarer også at kjente aktører skifter bransje.

- Til slutt, vil du si noe om verdien av arbeidet og informasjonen som kommer fra Fair Play Bygg?

- De ulike etatene og herunder A-krimsentret er glad for alle tips som kommer fra Fair Play Bygg. Noen ganger brukes de i arbeidet som gjøres i «andrelinja» i etatene, samtidig som de legges sammen med annen informasjon vi har på aktørene. På et tidspunkt utløser det tverretatlige kontroller.

Foto: Politiet

Gro Smogeli, leder for a-krimsentret i Oslo

Disse er medlemmer i Fair Play Bygg Oslo og omegn

- Elektromontørenes Forening i Oslo og Akershus
- NHO Elektro Oslo og Omegn
- NHO Elektro Romerike
- Byggmesterforbundet Region Øst
- Malermestrenes Landsforbund
- Murmesternes Forening
- Heismontørenes Fagforening
- Bygningsarbeidernes Fagforening, Fellesforbundet avd. 600
- Tømrer og Byggfagforeningen, Fellesforbundet avd. 601

Støttemedlemmer i Fair Play Bygg Oslo og omegn

- Oslo kommune
- Statsbygg
- Forsvarsbygg
- Opplæringskontoret for tømrerfaget
- Minel Kreativ Elektro Ski AS
- Stolt Elektro
- Lærling Øst AS
- Fredensborg bolig
- AF Håndverk
- Netel
- Transtema Mobile AS
- Hab Construction AS
- Prosjektmaster AS
- Oslo Håndverks- og Industriforening
- Bane NOR
- El og It Oslo og Akershus
- Ing. S. D. Baastad AS
- Opplæringskontoret for ventilasjons- og blikkenslagerfaget
- Ventilasjons- og blikkenslagerbedriftenes landsforbund, Oslo og Akerhus
- Byggmesterforsikring AS

- Eltel Networks AS
- Agnoss AS
- Statnett
- Kommunal Landspensjonskasse Gjensidig Forsikrings-selskap
- Elektroimportøren AS

Andre bidragsytere

- Leithe & Christiansen AS
- BB Elektro Bjørn Bakke AS
- Gulbrandsen & Olimb AS
- Asker kommune
- Mjøndalen Mur og Puss AS
- NHO Elektro Buskerud
- Ellingard AS
- Skaun Advokatfirma
- Strømmen Sparebank
- Oslo Malermesterlaug

Bidragsytere og støttemedlemmer til Fair Play Bygg Østfold

- Sarpsborg kommune
- Moss kommune
- Halden kommune
- Byggmesterforbundet Østfold
- Østfold Fagforening Fellesforbundet avd. 851
- NHO Elektro Østfold
- Elektroarbeidernes Fagforening EL & IT - Østfold
- Frank Kristiansen AS
- Malermester Buer Østfold AS
- Advokatfirmaet Ytterbøl & Co AS
- Bjørnstad Bygg AS

Nyttige lenker

Skatteetatens Tett på-veileder	https://www.skatteetaten.no/om-skatteetaten/om-oss/forebyggende-arbeid/tettpa-veileder/
Work in Norway	https://www.workinnorway.no/
Arbeidstilsynet	https://www.arbeidstilsynet.no/arbeidsforhold/lonn/minstelonn/
Politiet	https://www.politiet.no/tjenester/tips-politiet/menneskehandel/
Elvirksomhetsregisteret	https://elvirksomhetsregisteret.dsb.no/elreg-ui/
Mesterregisteret	https://www.mesterbrev.no/mesterregister/
ROSA	http://rosa-help.no/
Du kan selvsagt også kontakte oss	Tips til Fair Play Bygg Oslo og omegn: https://fairplaybyggoslo.no/tips-oss/

Fair Play Bygg-kanalene:

<https://fairplaybyggoslo.no>

post@fairplaybyggoslo.no

ostfold@fairplaybyggoslo.no

Lik og følg oss på Facebook: facebook.com/fairplaybygg/

